

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA, 1-B
08328 ALELLA (BARCELONA)

TEL.: 93 540 64 83
CORREU@ACTIUM.CAT

Actium[®]

GESTIÓ DEL PATRIMONI
HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

ACTIUM 0783

Intervenció arqueològica al carrer de Radas, 2b-62 / carrer de la Concòrdia, 20-42

Districte de Sants - Montjuïc
Barcelona, El Barcelonès
Novembre de 2017 - juliol de 2018

CARLES PADRÓS GOMEZ
BARCELONA, 13 DE DESEMBRE DE 2018

Memòria

Núm. Exp. Dept. Cultura: K121-NB 2017/1-21155
K121-NB 2017/2-22040
K121-NB 2018/2-22143
K121-NB 2018/2-22554

Codi Servei d'Arqueologia de Barcelona: 139/17

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

FITXA TÈCNICA

Tipus d'intervenció	Preventiva
Activitat autoritzada	Control i excavació arqueològica
Dates autoritzades	Entre novembre de 2017 i agost de 2018
Núm. Exp. Dept. Cultura	K121-NB 2017/1-21155 K121-NB 2017/2-22040 K121-NB 2018/2-22143 K121-NB 2018/2-22554
Codi Servei Arqueologia Barcelona	139/17

Promoció

Execució de l'obra

Execució de la intervenció	Actium Patrimoni Cultural, SL
Direcció tècnica	Carles Padrós Gómez

Lloc de la intervenció	Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Població i comarca	Barcelona, El Barcelonès
Coordenades UTM (ETRS89 31N)	X = 429767.5, Y = 4580354.5, Z = 31 msnm X = 429836.5, Y = 4580597.5, Z = 17 msnm X = 429739.5, Y = 4580520.5, Z = 19 msnm X = 429802.5, Y = 4580608.5, Z = 17 msnm

Paraules clau	Poble Sec Guerra Civil Refugis antiaeris edificis s. XVIII-XIX
----------------------	--

Resum	<p>Els sondejors i les rases realitzats en els carrers de Radas i de la Concòrdia, en la majoria s'han vist dificultats per la presència de nombrosos serveis contemporanis en ús.</p> <p>En els treballs de rebaix de carrer Radas entre els carrers Magalhaes i Elcano, ha aparegut un refugi antiaeri de la Guerra Civil espanyola. Al carrer Concòrdia s'han documentat diverses estructures relacionades amb la fonamentació d'edificis dels segles XVIII i XIX.</p>
--------------	---

SUMARI

1.	SITUACIÓ.....	3
2.	MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC	5
3.	CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC.....	5
3.1.	Context històric.....	5
3.2.	Context arqueològic.....	7
4.	MOTIVACIÓ I OBJECTIUS.....	8
5.	FONAMENTS DE DRET	9
6.	TREBALLS REALITZATS.....	9
7.	METODOLOGIA	10
8.	RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ.....	10
9.	CONCLUSIONS.....	58
10.	BIBLIOGRAFIA	59
11.	FITXA DADES ESCÀNER LÀSER	59

ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA I MODELITZACIÓ 3D DEL REFUGI DEL CARRER RADAS

ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

ANNEX 5. INVENTARI DE MATERIALS

1. SITUACIÓ

L'emplaçament on es va dur a terme la intervenció arqueològica correspon als carrers de Radas i de la Concòrdia, en barri del Poble Sec, als peus de Montjuïc. La zona d'intervenció comprèn el tram del carrer de Radas a partir de la confluència amb el carrer Elcano i fins al Passeig de l'Exposició i per altra banda, el carrer de la Concòrdia, des del carrer Elcano i fins al carrer Mare de Déu del Remei. En conjunt es tracta de dos traçats rectilinis que conflueixen a la Plaça del Setge del 1714, desembocant al Paral·lel com un únic carrer (Fig. 1-3).

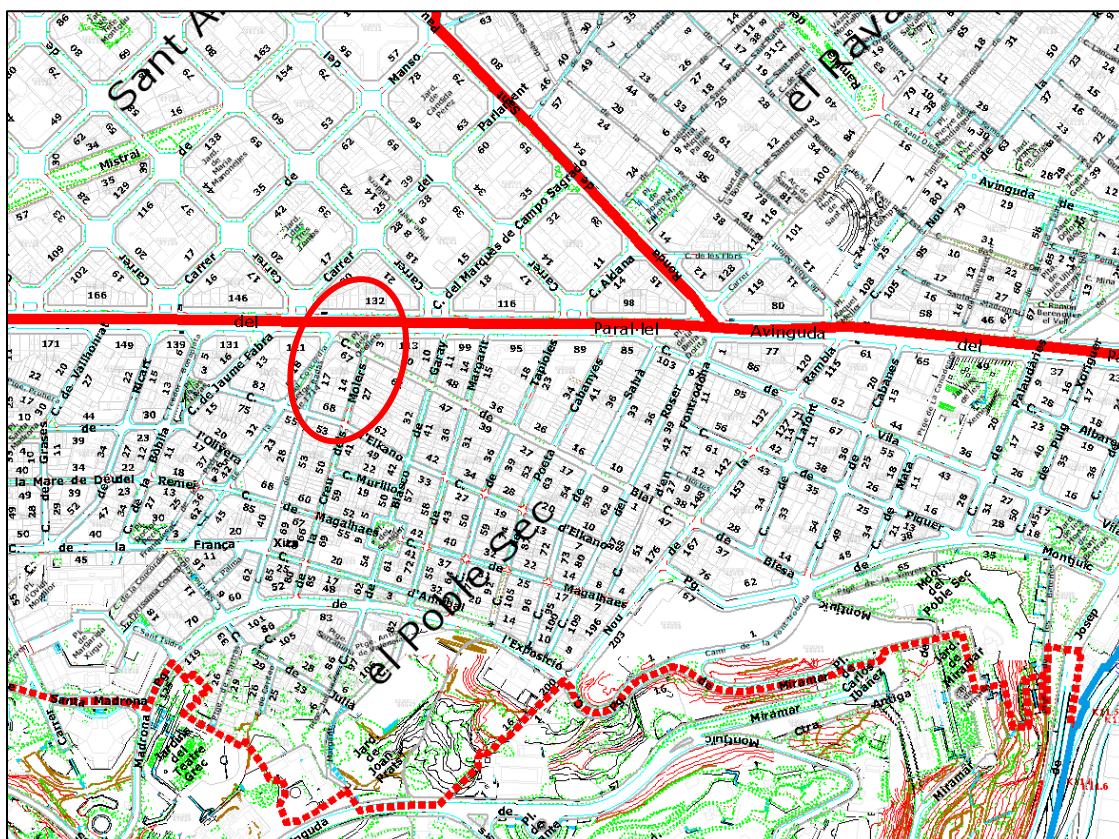

Fig. 1. Ubicació dels carrers Radas i Concòrdia dins el barri del Poble Sec.

El carrer de Radas, orientat en sentit N-S, és creuat en el tram d'actuació pels carrers Magalhaes, Anníbal i França Xica. Per la seva part el carrer de la Concòrdia, orientat NE-SO, és creuat pel carrer de l'Olivera i pel carrer Mare de Déu del Remei (que correspon al carrer Magalhaes en aquest tram).

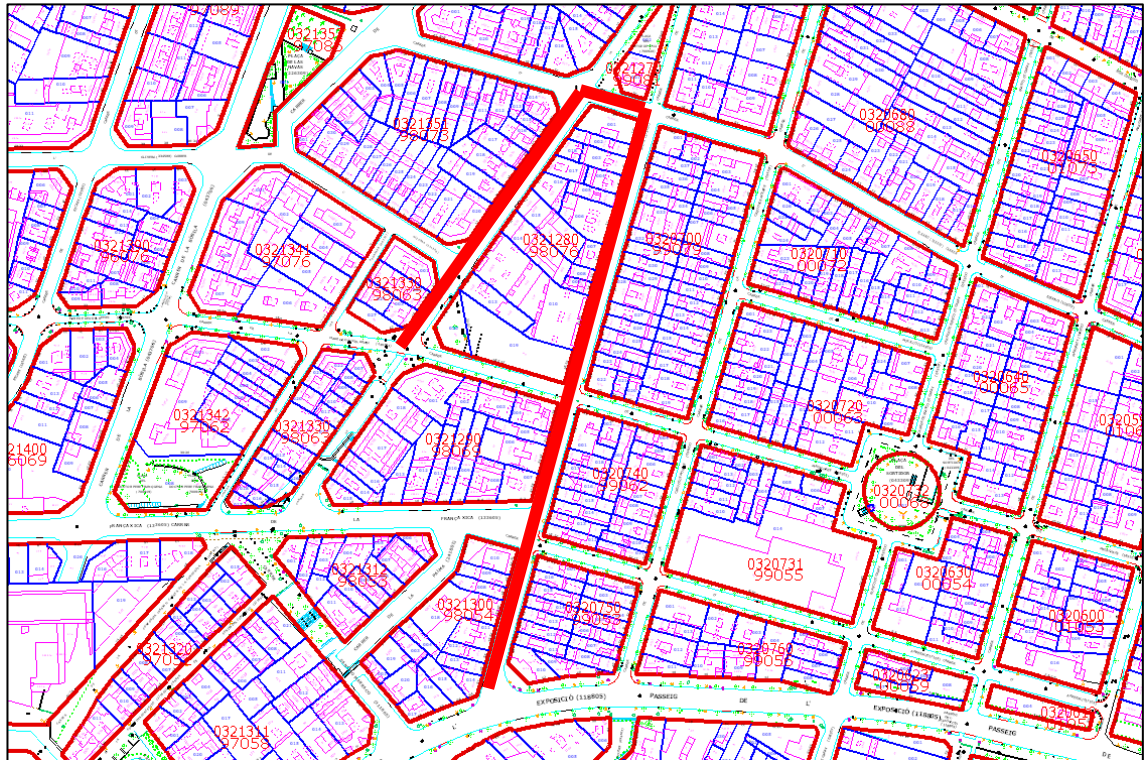

Fig. 2. Localització del tram reurbanitzat.

Fig. 3. Ortofoto amb la localització del tram reurbanitzat (Font: ICGC).

Les coordenades UTM (ETRS89), del lloc de la intervenció són:

X = 429767.5 Y = 4580354.5 Z = 31 msnm X = 429836.5 Y = 4580597.5 Z = 17 msnm

X = 429739.5 Y = 4580520.5 Z = 19 msnm X = 429802.5 Y = 4580608.5 Z = 17 msnm

2. MARC GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC

El barri del Poble Sec forma part del municipi de Barcelona, 101,3 km², es situa en el seu extrem sud, a la vessant de Montjuïc i fins a l'avinguda Paral·lel. A la vegada, el Poble Sec és un dels barris que configuren el districte de Sants-Montjuïc. L'origen de la denominació de "Poble Sec" es troba en el fet que l'activitat de les fàbriques que s'instal·laren a mitjans del XIX, van assecat els pous d'aigua de les Hortes de San Bertran. El barri té una superfície de 70 hectàrees i uns 41.042 habitants (2013). Els límits de l'estreta llenca del barri són pròpiament Montjuïc, inclosos l'avinguda Paral·lel, el barri d'Hostafrancs i el mar.

El barri presenta una gran desnivell des de l'avinguda paral·lel i fins a les zones més altes, des dels 12 msnm en el primer cas i fins als 35 a la zona del passeig de l'exposició. Geològicament es troba en nivells de plana al·luvial del Pla de Barcelona, situades en el plistocè, i pel que fa a Montjuïc, es tracta de nivells de sorres argiloses de gra mitjà (Serraval·lià-tortoniana del Miocè).

3. CONTEXT HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

3.1. Context històric

Aquesta àrea fora muralles de la ciutat de Barcelona, i als peus de Montjuïc, era com la zona de Sant Pau, una gran extensió d'horts i camps.

Perdut l'ús agrícola, comencen els intents dels propietaris per edificar als seus terrenys. Un cop derogada la qualificació d'àrea d'influència militar del Castell de Montjuïc, vigent des de la guerra de Successió de 1714, es requalifica el sòl com a urbanitzable i els veïns elaboren pel seu compte diversos projectes urbanístics que es sotmeten a la consideració de l'Ajuntament.

A partir de 1858 aquesta zona va començar a ser urbanitzada després de l'enderrocament de les muralles de la ciutat, va ser una zona d'expansió prèvia a la urbanització de l'Eixample, ja que aquesta àrea no tenia la regulació establerta en el pla Cerdà. La majoria dels edificis es van construir entre 1870 i la segona dècada del segle XX, i els carrers nous que s'obriren van rebre el nom dels seus propietaris: Cabanes, Lafont, Mata, Paludàries, Carrera, Fontrodona, Piquer, Vila i Vilà, etc. Van néixer així tres petits barris, les Hortes de Sant Bertran (que s'estenien des del mar fins el carrer de Salvà), l'Eixample de Santa Madrona (des de Salvà fins a l'actual carrer de Radas) i la França Xica (de Radas fins a Hostafrancs), després agrupats sota el nom genèric de Poble Sec.

D'aquesta manera començà a créixer un barri de carrerons estrets i finques altes, característiques d'un model urbanístic oposat a l'Eixample de Cerdà i encaminat a encabir tanta gent com fos possible en el mínim espai. Paral·lelament a la urbanització del barri, les barraques s'estenien imparables pels camins que duen a la muntanya pels carrers del Poeta Cabanyes i de la Creu dels Molers. El 1915 ja n'hi havia més de mil i, el 1929, amb l'arribada d'immigrants que buscaven feina a les obres de construcció del metro i a l'Exposició Universal,

ja eren gairebé sis mil cinc-cents les barraques comptabilitzades. Tot i que la guerra civil va suposar una aturada del creixement d'aquest tipus d'infrahabitatge, la nova onada migratòria dels anys quaranta va suposar un nou impuls. L'any 1957 eren més de cinquanta mil les persones que vivien en barraques a Montjuïc.

A part de ser un nucli de barraques, Montjuïc era també la pedrera de la ciutat. Es considera que les pedreres haurien estat explotades des dels temps dels ibers, i fins l'any 1957. També la muntanya ha estat un important lloc d'esbarjo per a molts veïns durant dècades, en les seves fonts i berenadors. A la vegada s'ha d'esmentar la presència de les instal·lacions militars del Castell de Montjuïc. Record dels episodis de bombardeigs sobre la ciutat durant dècades, amb casos tant destacats com els ordenats per Espartero el 1842. En aquest indret també es van realitzar afusellaments i tortures practicades contra els treballadors durant el Procés de Montjuïc de 1896, uns fets que marcarien a foc el moviment obrer del barri i de la ciutat sencera.

En el context de la Guerra Civil (1936-1939), cal tenir present que el primer bombardeig amb víctimes contra la ciutat va ser protagonitzat per un creuer el febrer de 1937, el 16 de març del mateix any, el Poble Sec patia el primer atac aeri a càrrec de l'aviació italiana. El barri, situat a prop del port i amb objectius militars importants: la central tèrmica del Paral·lel o les fàbriques d'armament instal·lades a les antigues fonerries, va ser durament castigat. Els nombrosos morts i els cinc edificis destruïts a la confluència dels **carrers d'Anníbal, de Radas i de la Creu dels Molers** van empènyer els veïns a prendre precaucions. Es va enderrocar la brillant torre de l'església de Santa Madrona, que servia de punt d'orientació per a l'aviació enemiga, i es van començar a construir refugis per tot el barri. A Barcelona, se'n van fer entre 1300 i 1400 en dos anys. El maig de 1937 s'editava Defensa Passiva Antiaèria, un llibre que pretenia aconseguir que tots els veïns que havien sortit al carrer a construir refugis ho fessin amb uns coneixements mínims. Al territori de l'actual districte de Sants-Montjuïc, se'n van habilitar prop de tres-cents.

Un dels millor coneguts és l'anomenat **Refugi 307**, al número 177 del carrer Nou de la Rambla. Darrera del Centre d'Atenció Primària Les Hortes, trobem una de les portes d'aquest refugi. Es va construir excavat a la muntanya aprofitant el desnivell del terreny, el projecte contemplava quatre-cents metres de túnel accessibles a través de tres entrades. La capacitat d'aquest refugi s'estimava en dues mil persones i estava equipat amb sis lavabos, grup electrogen, llum elèctrica, aigua corrent i bancs de fusta. La majoria de refugis veïnals tenien un caràcter provisional i efímer. La seva construcció es deuria al treball abnegat de civils no militaritzats, vells i, sobretot, dones i nens. Varen començar als barris amb una gran tradició associativa i sense comprometre els fonaments dels edificis, com per exemple a les places públiques. En acabar la guerra, el 307 tenia dos-cents metres excavats i revestits. Barcelona i les altres ciutats que van patir els bombardeigs en el període 1936-1939 van ser el banc de proves d'una nova tàctica de guerra que es faria extensiva, a partir d'aquell moment, arreu del món i que liquidava la resolució de la Societat de Nacions de 1932 que prohibia el bombardeig a les poblacions no combatents. Durant els gairebé dos anys que van durar els atacs, vuitanta cinc bombes van caure al Poble Sec. La darrera va esclatar al carrer del Poeta Cabanyes, el 24 de gener de 1939, dos dies abans de l'entrada de les tropes feixistes a Barcelona.

3.2. Context arqueològic

La intervenció s'ha dut a terme en un punt en què, segons la informació recollida a l'Arxiu Administratiu de l'Ajuntament de Barcelona, prop de la zona afectada pel projecte s'hi localitzen:

1. Refugi núm. 0234A (1091) - Carrer Radas
2. Refugi núm. 0529 (2733) - Carrer de la Concòrdia

D'aquests refugis se'n té referència, a més de per la seva inclusió en un llistat de refugis existents a la ciutat de Barcelona, per la documentació relativa al seu recorregut, als seus accessos i altres dades referents a la seva construcció.

Respecte al **refugi del carrer de Radas (núm. 0234A)** (Fig. 4), no en teníem grafiat tot el recorregut, i per tant, es desconeixia si aquest podria discorre per l'àmbit del projecte actual, i fins i tot alguna altre accés que no apareix a la planimetria original. Finalment no es va documentar cap evidència.

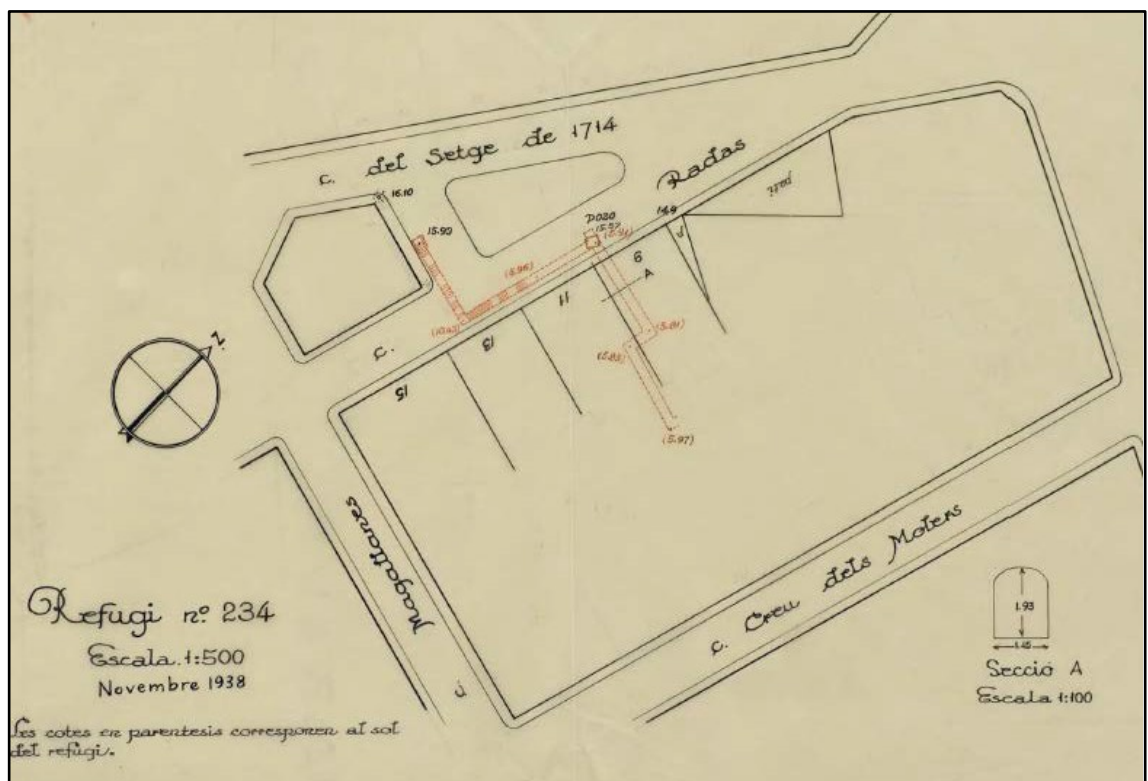

Fig. 4. Plànol del refugi 234A situat al carrer Radas.

Pel que fa al **refugi del carrer de la Concòrdia (núm. 0529)** (Fig. 5), segons la planimetria original, una de les seves entrades quedaria afectada pels treballs que s'havien de realitzar a la cruïlla entre el carrer de la Concòrdia i el carrer de la Mare de Déu del Remei. En els treballs realitzats en al reurbanització no s'ha localitzat cap evidència d'aquest refugi.

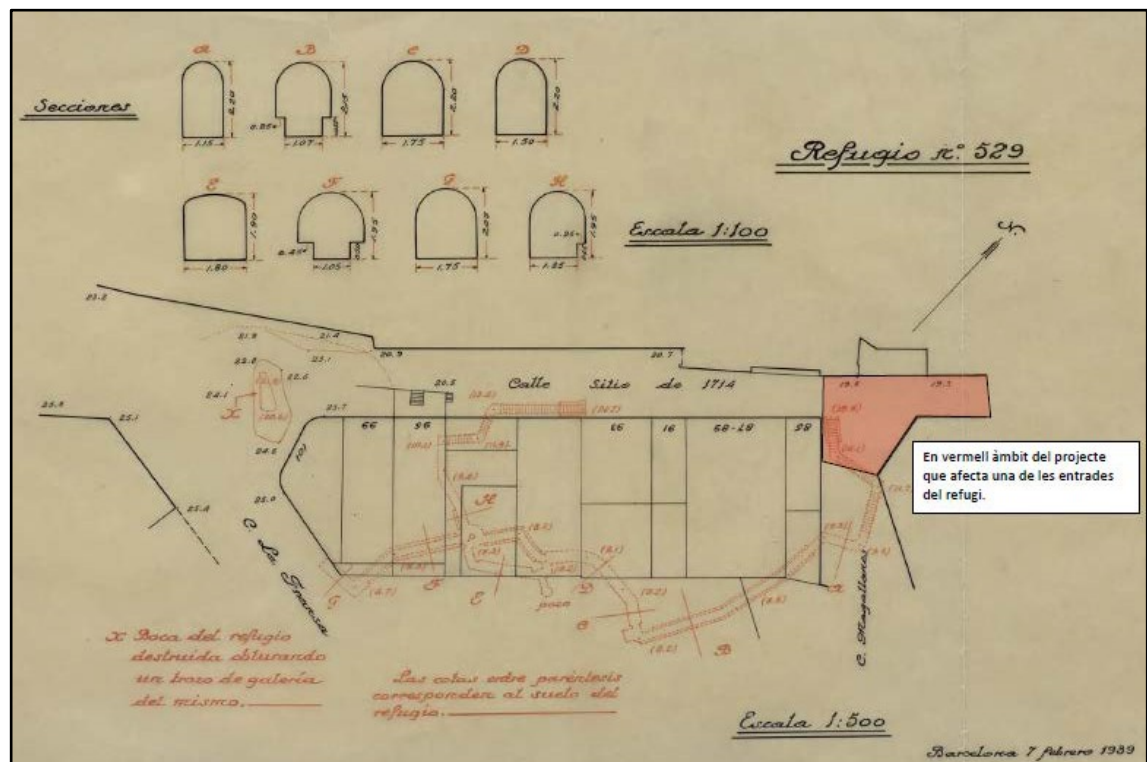

Fig. 5. Plànol del refugi 529 situat al carrer a la zona del carrer Concòrdia.

4. MOTIVACIÓ I OBJECTIUS

La intervenció arqueològica ha estat motivada pel *Projecte executiu de reurbanització del carrer Radas (entre Passeig de l'Exposició i el carrer Elcano) i el carrer de la Concòrdia (entre carrer de la Mare de Déu del Remei i el carrer Elcano)*, que ha inclòs la substitució del paviment actual i el soterrament dels serveis existents.

Atès que es tracta d'una zona d'expectativa arqueològica, en relació a refugis se de la Guerra Civil (1936-1939), s'ha realitzat seguiment arqueològic dels moviments de terres realitzats durant els treballs de reurbanització.

5. FONAMENTS DE DRET

La intervenció és de caràcter preventiu, atenent la Llei 9/1993 30 de setembre del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 de l'11 d'octubre de 1993) i el Decret 78/2002 de 5 de març del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC 3594 de 13 de març de 2002).

6. TREBALLS REALITZATS

La reurbanització del **carrer Radas** entre els carrers Magalhaes i Elcano, s'ha iniciat amb l'extracció d'asfalt i base de ciment a nivell de terra fins assolir uns 0,7 metres per sota del nivell de circulació de la vorera actual.

Durant els treballs, s'ha realitzat el seguiment de dues rases (Rasa 1 i 2).

Durant els moviments de terres, duts a terme per mitjans mecànics amb personal de l'empresa constructora i sota control arqueològic, s'ha identificat l'estructura d'accés a un refugi de la Guerra Civil a l'alçada de la finca número 22.

S'ha fet l'excavació de l'enderroc de l'accés del refugi fins al tapiat. Un cop obert i confirmada la seguretat d'accés gràcies a la presència de la Unitat de Subsòl del Mossos d'Esquadra, s'ha procedit a la documentació del darrer tram d'accés i del propi refugi.

Per últim, s'ha realitzat el seguiment del reblliment indefinit de les restes.

En la reurbanització del **carrer Concòrdia**, entre el carrer de la Mare de Déu del Remei i el carrer Elcano, s'ha iniciat l'extracció d'asfalt i base de ciment, a més de nivells de terra fins assolir uns 0,5 metres per sota del nivell de circulació de la vorera actual.

Durant els treballs, s'ha realitzat el seguiment de vuit rases (Rasa 3 a 10).

Durant aquests moviments de terres, duts a terme per mitjans mecànics amb personal de l'empresa constructora i sota control arqueològic, s'ha identificat l'estructura configurada per dos murs formant un angle de 90 graus (**UE 22 i 23**), a l'alçada de les finques número 20 i 22-24 del carrer Concòrdia.

S'ha realitzat l'excavació superficial dels murs fins on ha estat possible amb els treballs d'urbanització actuals, i s'han realitzat dos sondejos per conèixer la seva potencia i context estratigràfic.

En els diversos moments que ha estat necessari s'ha fet la documentació pertinent i el desmuntatge de les restes autoritzades.

7. METODOLOGIA

Registre estratigràfic

La metodologia utilitzada per aquesta intervenció es basa en el mètode de registre Harris / Carandini, que consisteix en el registre objectiu i en la documentació exhaustiva de restes i estrats, utilitzant per això un model de fitxes específiques.

Topografia i planimetria

Les restes s'han vinculat geogràficament amb les coordenades UTM (ETRS89), per tal de documentar i facilitar la interpretació de la seqüència estratigràfica. La topografia i la planimetria han estat tractats informàticament amb programari CAD (Autodesk Autocad) i SIG (ESRI ArcGis).

Documentació fotogràfica

Per tal de deixar una constància visual dels treballs realitzats, així com de les restes aparegudes, s'ha realitzat un registre fotogràfic exhaustiu en format digital d'alta resolució.

8. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

Carrer Radas

En tota l'extensió del carrer, en la zona rodada es realitza el rebaix de l'asfalt (**UE 1**) en 0,05 metres; el ciment (**UE 2**) en 0,1 metres; llambordes (**UE 19**) en 0,1 metres; i sauló (**UE 20**) en 0,1 metres. L'últim nivell que es rebaixa és un estrat argilós i vermell (**UE 3**), en 0,25 metres, qusegons el cas, es baixa entre 0,5 i 0,6 metres respecte el nivell actual de vorera. L'extensió total són c. 268 metres de longitud per c. 7 metres d'amplada, des de Passeig de l'Exposició fins al Carrer Elcano (**Fig.6-7**).

Fig. 6. Rebaix realitzat en la caixa de transit rodat del carrer Radas.

Fig. 7. Detall dels nivells un cop rebaixat el carrer i des de la vorera del carrer Radas.

Rasa 1

Entre Passeig de l'Exposició i Carrer Magalhaes, costat Pl. Espanya, s'obra una rasa (Rasa 1) on hi havia el límit de la vorera (**Fig. 8**), per posar serveis, en c. 146 metres. La rasa arrenca del número 56 del Passeig de l'Exposició, per la zona central de la vorera (**Fig. 9**).

Del nivell de circulació del panot vorera es baixa 0,7 metres, mentre que la rasa fa 0,4 m de costat. Així es baixa 0,2 metres de la pròpia vorera, es treu l'asfalt, el ciment, llambordes i sauló (**UE 1-2 i 19-20**), en 0,15-0,25 metres. Finalment es baixa en nivell vermellós (**UE 3**) en 0,3 o 0,35 metres. En cap d'aquest sondejos s'aprecia ni en el tall ni en el fons cap evidència arqueològica.

Fig. 8. Rasa 1 en relació al rebaix del carrer Radas.

Fig. 9. Rasa 1 en el tram inicial del carrer de l'Exposició.

Rasa 2

En el carrer Radas es substitueix el col·lector, per la qual cosa es realitza una rasa (Rasa 2) des del Passeig de l'Exposició fins al carrer Magalhaes, en un tram de 135 m de longitud (**Fig. 10**).

La rasa del col·lector nou es troba a 2,5 metres de la façana dels edificis costat mar, en paral·lel a l'antic col·lector, que va pel centre del carrer. Al realitzar el rebaix s'identifiquen diversos nivells estratigràfics. En primer lloc l'asfalt (**UE 1**) seguit del ciment (**UE 2**) o les llambordes (**UE 19**) segons el tram. Sota les llambordes es localitzava un nivell de sauló (**UE 20**), mentre que sota el ciment ja es trobava un nivell homogeni de color vermellós, net i compacte, generalitzat en tota la rasa (**UE 37**), sota aquest nivell ja es trobava la roca natural (**UE 17**). La rasa presenta una amplada constant d'un metre i 1,8 metres de profunditat en tots els seus punts. Això fa que en diversos indrets es rebaixi la Roca Natural (**UE 17**).

Fig. 10. Tram de la rasa 2 proper al carrer Anníbal.

A la zona més propera al Passeig de l'Exposició, la Roca Natural surt a poc més de 0,3-0,5 m (a l'alçada dels números 83-89 del carrer de Radas) directament sota el nivell de l'asfalt i fa una inclinació progressiva en direcció Paral·lel, es localitza a 1,8 metres de profunditat a l'alçada del núm. 75 del carrer Radas, abans d'arribar al carrer Anníbal (**Fig. 11**), com es pot veure en la secció dels annexos.

Els serveis precedents transversals apareixen a 0,6 o 0,7 metres sota la vorera actual. Els desaigües de les finques van més profunds, alguns, arriben a 1,8 m de profunditat de la solera, buscant el col·lector. En cap cas s'han documentat nivells arqueològics en aquestes connexions.

Fig. 11. Localització de la Roca Natural a 1,8 metres sota el nivell de vorera del carrer.

A la part superior, tocant al Passeig de l'Exposició, s'ha de fer la connexió entre els col·lectors nou i vell. S'obra un gran sondeig per realitzar la connexió. Són 8x5 metres i fins a repicar el natural (UE 17), arribant a 1,8 o 1,9 m de profunditat, sota la vorera (Fig. 12).

Fig. 12. Inici de la rasa 2, en el punt de connexió del nou col·lector amb el vell.

Fig. 13. Caixa de connexió dels col·lectors a la zona del carrer Anníbal.

A l'encreuament dels carrers Radas amb Magalhaes es realitza un sondeig per connectar el col·lector vell amb el nou en aquest punt, la caixa que es realitza és de 1,7x3,2 metres i 2 metres de profunditat (**Fig. 13**).

Refugi del Carrer Radas 24-22

Com s'ha avançat, un cop tret l'asfalt i un conglomerat de ciment (0,2-0,25 m) es localitza un nivell de repoliment o assentament del ferm del carrer, d'argila vermella (**UE 1-3**) que es rebaixa uns 0,4-0,45 metres més des del nivell actual de vorera. És en aquest rebliment (**UE 3**), on es localitza l'estructura de la boca d'accés al refugi de la Guerra Civil.

Es tracta d'una entrada en superfície, actualment arrasada i reomplerta (**UE 4**) al primer esglaó (**UE 8¹**) d'accés, a 0,6-0,7 metres del nivell actual de la vorera. Està feta d'obra i s'ha documentat en 3,5 metres de longitud. La seva amplada externa és de 1,43 metres entre els

¹ L'escala i replans s'han definit conjuntament a partir d'aquesta UE.

dos murs, que fan 0,15 metres de costat (**UE 5 i 6**). L'estructura en superfície començava a inclinar-se cap al subsòl a 2,7 metres de l'entrada, a partir d'un volta (**UE 7**). S'han documentat fins a quatre esglaons de l'escala d'accés (**UE 8**), coberts de l'enderroc de l'estructura (**UE 4**).

Com s'aprecia en les figures 14 i 16, una rasa de canalització de gas ha destruït longitudinalment les estructures d'accés al refugi (**UE 9 i 10**), a una profunditat a 0,9 metres, des del nivell actual de la vorera. Sembla que la construcció d'aquest servei de gas seria de l'entorn de 1998, per dades obtingudes en el pròpia canonada. Es retalla l'enderroc (**UE 4**), així com la volta (**UE 7**) i les escales d'accés (**UE 8**).

Fig. 14. Vista de l'entrada des del nord, en la direcció de les escales.

Fig. 15. Perfil longitudinal de l'entrada al refugi.

Fig. 16. Vista zenital de les escales amb la canalització de gas que trenca la construcció.

Fig. 17. Parament construït en maó dels murs de l'accés al refugi.

Fig. 18. Evidència de la volta d'entrada, trencada per la canalització del gas.

Es prossegueix l'excavació de l'accés al refugi esglaió a esglaió, un cop sobrepassada la volta feta d'obra (**UE 7**) testificada des del primer moment s'evidencia que la mateixa no segueix i s'observa el que sembla part de la volta excavada directament amb terra. A més sembla que la part superior de la volta estaria danyada pels treballs de canalització del gas.

En el nivell de rebliment s'han de diferenciar dos estrats prou clars. En primer lloc (**UE 9**) que respon al rebliment de la destrucció de la pròpia volta amb llambordes i restes ressents del carrer, amb una potència d'entre 1,2 i 1,4 m. Per contra (**UE 10**), un altre nivell mostra la presència d'alguns ferros molt deteriorats, fragments de marbre, pissarra i algun fragment de rajola hidràulica que semblen relacionar-se amb el rebliment original de l'accés del refugi, amb una potència de 0,5-0,7 m. Per últim, es localitza un tercer nivell més homogeni (**UE 11**), d'un metre de potència (**Fig. 19**).

Fig. 19. Nivells identificats un cop excavat fins al primer replà.

Al veure l'estat de la volta de terra (**UE 13**²), després de la volta catalana **UE 7**, s'obra una rasa de 3 x 1,2 m des de nivell de carrer i fins a consolidar l'accés al refugi, ja que la volta estava molt deteriorada pel forat, segurament de la canalització del gas (**Fig. 20**).

El primer tram d'escales (**UE 8**), fins al primer replà, està compost per 17 esglaons, cada graó fa entre 0,24 i 0,31 m de pla i 0,2 m de vertical³. El replà on conclou aquest tram és d'obra, de 1,22 m de costat. Els murs de maons (**UE 5 i 6**), fins a inici de la volta (**UE 7**), fan 1,76 m. des de terra. El centre del replà fins a la volta construïda fa 2,33 m. La volta sense obra fa c. 2,5 m des del terra construït (**Fig. 21**).

Fig. 20. Rasa de sanejament de l'accés al refugi.

² La negativa del refugi s'ha definit a partir d'aquesta UE.

³ Regularitat que es manté en tots els trams d'escala construïts.

Fig. 21. Primer tram d'escapes, replà i els primers esglaons del segon tram.

Després del primer replà la direcció de les escales gira parcialment a l'esquerra. Aquest segon tram d'escapes està compost de 7 esglaons. Seguidament s'assoleix un segon replà amb terra de ciment. Aquest fa 1,2x1,2 m de costat (**Fig. 22**). Els murs de maó no prenen la forma del replà, com l'anterior, sinó que segueixen baixant indistintament. El segon replà es troba a 5,75 m de profunditat des del nivell de vorera.

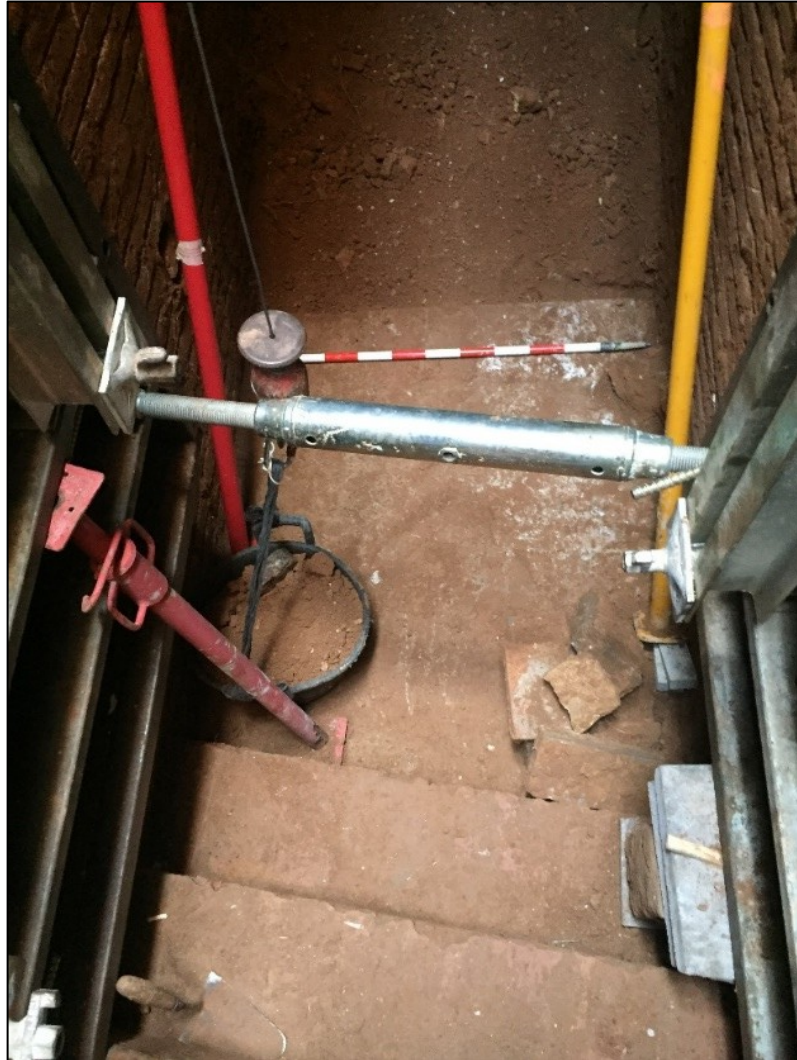

Fig. 22. Segon replà.

A aquesta alçada l'accés al refugi presenta un enderroc massiu de la mateixa construcció dels murs i volta, com s'aprecia a les fotografies (Fig. 23). Tot i que no es pot identificar d'on procedeix concretament tot l'enderroc, les característiques són clarament les del refugi, aquest nivell es relaciona amb la **UE 11**.

Fig. 23. Enderroc massiu (UE 11) a partir del segon replà.

L'últim tram d'escales està compost per 6 esglaons fins arribar al tercer replà (**Fig. 24**). De nou les escales prenen un cert gir a l'esquerra, el que dóna accés al túnel tapiat a l'esquerra de les escales, direcció mar. Tot el replà final (2,2x1,2 m, també de ciment) està excavat en la roca natural (**UE 17**), que a l'inici del propi replà s'aprecia per damunt del mur (**UE 6**), a 1,8 m d'alçada (**Fig. 25**). En aquest punt s'assoleixen els 7 m de profunditat en relació al carrer, a més des de l'accés i fins el tercer replà han transcorregut c. 12,63 m.

Fig. 24. Tercer replà i els sis esglaons que donen accés al tapiat del refugi.

Fig. 25. Replà final de dona accés al tapiat del refugi (UE 12). També s'aprecia la roca natural (UE 17) per damunt del mur UE 6.

En l'últim tram d'enderroc, **(UE 11)** en relació a l'últim replà s'aprecien diversos fragments de ceràmica i vidre petits i es recuperen dos **elements de ceràmica del sistema elèctric, així com el propi projectil d'una bala (Inventari)**. Es tracta d'un enderroc massiu amb restes constructives del mateix refugi, que en part sembla de volta. El que fa plantejar que tot l'accés pogués tenir volta destruïda en el moment d'obliteració de la construcció. En aquest nivell més interior també han aparegut fins a una dotzena de llambordes. Res d'estrany tenint en compte que la llamborda s'utilitzava molt abans de la guerra i fins al moment en que es van començar a enquitranar els carrers.

El tapiat del túnel és a partir d'una paret de maó feta de dret i de través de 0,32 m de costat **(UE 12)**. El maó sembla de pitjor qualitat, el morter igualment és més tou que l'utilitzat per la construcció del refugi **(Fig. 26)**. L'accés tapiat fa 2,35 m d'alçada, sense construcció a la volta, directament amb terra. El brançal del costat escala fa 1,58 m d'alçada i es troba a 1 m de l'últim esglaó. L'accés fa 1,2 m entre mur i mur del refugi **(UE 5 i 6)**. Ja que al final de l'escala hi ha un mur de les mateixes característiques que els que seguien els costats de les escales. En mur de tapiat **(UE 12)** s'aprecia el trencament del brançal proper a l'escala **(UE 5)**, en 0,15 m i uns 0,4 m d'alçada, a 0,45 m des del nivell de replà.

Fig. 26. Mur del tapiat del refugi **(UE 12)**.

Després d'obrir finalment un accés (**Fig. 27**) de 1,6 x 0,75 metres i d'assegurar l'estat del refugi pels Mossos d'Esquadra⁴ es realitza l'accés i documentació del mateix. A l'interior no hi ha un enderroc o colmatació, en tot cas el despreniment d'alguna part de la volta de terra.

Fig. 27. Vista de l'obertura en el tapiat (UE 12), des de la part interior.

Passat el mur de tapiat (**UE 12**) segueix un petit replà de 1,2x0,6 m, continuació de l'anterior, un tram de 3 esglaons i un quart replà de 1,37x1,2 m (**Fig. 28**), que finalment porta a 5 esglaons construïts i un cinquè replà que fa cantonada (**Fig. 29**), direcció avinguda paral·lel. Aquest darrer replà no està construït i és directament de terra. Aquest tram est-oest fa aproximadament 5 m de longitud i presenta un desnivell de 1,7 m.

⁴ Veure planimetries i seccions.

Des del cinquè replà s'inicia un grup de 10 esglaons identificats, tot i que n'hi podria haver més (**Fig. 30**). És en aquest punt quan també s'acaba la construcció dels murs, que en aquest últim tram responen a les **UE 5 i 6**. Val a dir que des del penúltim replà i fins a l'acabament dels murs, per tant tota la cantonada que dona accés al refugi, presenta una volta ben treballada i sòlida (**UE 7**) (**Fig. 31**). Els esglaons, de terra, donen accés a un refugi en forma de nau de c. 27x2,16/2,4 m, amb una alçada actual que oscil·la entre els 1,08 m i els 1,41 m. La nau sembla haver patit algunes caigudes del sostre (**Fig. 32**) si es té en compte el cobriment parcial de dues estructures constructives a l'extrem nord de la nau i que no som capaços d'interpretar però que es descriuen tot seguit.

Fig. 28. Tres esglaons i replà posteriors a la zona de tapiat del refugi.

Fig. 29. Últims cinc esglaons construïts i cinquè replà, aquest ja de terra

Fig. 30. Últims esglaons de terra i final dels murs (UE 5 i 6).

Fig. 31. Volta UE 7, en el punt que les escales donen accés al refugi.

Fig. 32. Zona central de la nau del refugi.

A l'extrem de la nau que configura el refugi s'identifiquen dues estructures construïdes en maó, en els costats llargs. En primer lloc la **UE 14**, respon a un muret molt colmatat que no s'ha pogut documentar més que la seva existència (**Fig. 33**). Aquesta estructura no està ben situada en els croquis realitzats pels mossos, que la col·loquen en el mur curt del fons del refugi.

En el costat oest, es localitza una estructura més clara i complexa configurada per diversos murs de maó **UE 15** (**Fig. 34**). Tota la petita estructura està coberta per una volta **UE 16**, de la mateixa factura que la de l'accés al refugi.

En el nivell més extrem de la nau del refugi ens trobem a més de 10 m de profunditat des del punt de vorera actual.

Fig. 33. Estructura UE 14, situada a l'extrem nord-est del refugi.

Fig. 34. Estructura complexa situada a l'extrem nord-oest del refugi (UE 15 i 16).

Un element a destacar és la presència d'un forat en l'últim tram de mur, a banda i banda de l'accés, de no més de 0,2 m de diàmetre i que va donar lloc a la injecció de ciment molt líquid que va quedar expandit per tot l'entorn de l'accés de la nau (**Fig. 35-36**). Aquest mateix forat a banda i banda del passadís d'accés es va trobar en el primer tram d'escales, a l'alçada del segon replà. Tenint en compte aquestes premisses, sembla que es tractaria d'algun tipus de tirant relacionat amb l'aparcament subterrani del núm. 28-26 del carrer Radas.

En el moment de redactar aquest informe no es disposa de les dades de l'escàner làser realitzat en el refugi.

Fig. 35. Forat realitzat en el costat del mur UE 5, però que creua l'accés i perfora també el mur UE 6.

Fig. 36. Part de la zona d'afectació del ciment líquid injectat en la construcció del garatge.

El resultat és un accés complet de bona factura i en bon estat de conservació, expuntuant la zona afectada per la conducció de gas. Es glaons i murs sòlids i en bon estat, així com el tram més enllà del mur de tapiat. Ara bé, el que és pròpiament el refugi presenta un estat inacabat i amb una única gran sala i dos elements constructius, sense corredors identificats i amb un sostre parcialment perdut, de terra, el que faria pensar en la informació oral rebuda per diversos veïns que van viure la guerra, en què s'afirma que el refugi s'inundava parcialment i per això no es va acabar. També és cert, que en les diverses visites realitzades des del moment de l'obertura no s'ha pogut apreciar indicis d'inundació. Per recuperar algunes dades ja esmentades, des de l'accés i fins a l'entrada tapiada transcorren 12,63 metres de longitud. Per altra banda, la nau del refugi fa c. 27x2,16/2,4 metres, tenint present el mal estat de conservació en què es troba.

Es planteja la possibilitat que el refugi fos el mateix col·lector del carrer, però sembla que aquest passa només a 3 metres de profunditat. Ara bé, a partir de dades d'una veïna del número 47 del Carrer Radas, davant de l'entrada identificada, sembla que aquest refugi es va començar a construir, però no es va seguir amb els treballs per inundar-se constantment la

construcció, al haver-hi molt propera una mina d'aigua. Això explicaria que no es conegués la seva existència. Les dades obtingudes de manera oral es consideren prou solides, al situar, aquesta veïna, entrades i refugis del barri de manera clara.

Reconeixement del col·lector

Es realitza un reconeixement del col·lector del carrer de Radas, per part de l'empresa Crobiser, entre els dos pous d'accés inicials, entre els carrers Magalhaes i Elcano, que correspon a l'alçada on s'ha identificat l'accés al refugi. En tot el recorregut s'identifiquen les clavegueres de les finques. Entre elles es documenta una entrada (**Fig. 37**), inclinada cap al col·lector, que sembla correspondre a una ventilació a 15 metres de l'entrada del refugi. Des d'aquesta conducció (**Fig. 38**), que dona al col·lector, s'aprecia el que sembla la volta de l'accés al refugi. Aquesta entrada, fa uns 0,5x0,5 metres a l'accés i creix amb un fals "arc apuntat" fins als 0,65 metres aprox. Aquesta ventilació, o en tot cas semblava un punt visual sobre l'accés al refugi, no s'havia identificat, en el primer reconeixement de l'empresa Crobiser, al assimilar-se a una escomesa. Val a dir, per tant, que el col·lector no és el refugi, com s'havia hipotetitzat. Després d'excavar l'accés del refugi no es relaciona la volta amb l'obra localitzada.

Fig. 37. Evidència d'obertura al col·lector a set metres al sud de l'accés al refugi (**Font:** Crobiser).

Fig. 38. Conducció en falsa volta d'arc apuntat que es creia que donava accés a la volta del refugi al fons (Font: Crobiser)

Carrer de la Concòrdia

La reurbanització del carrer de la Concòrdia es realitza des del carrer Magalhaes i fins al carrer Elcano, en 135 metres de longitud per c. 7 metres de costat. En la seva major part la caixa de carrer es rebaixa en 0,5 metres. El primer que s'extreu és l'asfalt (**UE 1**) en 0,05 metres, el ciment de preparació (**UE 2**) en 0,1 metres, en altres punts es treuen les llambordes (**UE 19**) en 0,1 metres i el sauló en 0,10 metres (**UE 20**). Així en la majoria de casos s'arriba al nivell de terres vermelloses barrejades del carrer (**UE 21**) en poc més de 0,15 o 0,2 metres (**Fig. 39-40**).

Fig. 39. Rebaix de la caixa del carrer a la zona central del carrer de la Concòrdia.

Fig. 40. Detall del rebaix en relació el nivell de vorera del carrer Concòrdia.

A la cantonada entre els carrers Concòrdia amb Olivera no es baixa el nivell de formigó de l'última reforma, simplement es treu asfalt. Per tant, no s'arriba a localitzar cap nivell de terra.

A la zona del carrer Concòrdia, entre els carrers Magalhaes i Olivera, al costat est, es situen dos rases profundes per la instal·lació de dos nous embornals.

Rasa 3

Aquesta rasa es situa en la part rodada del carrer, a l'alçada de la placeta que configura el xamfrà de la finca núm. 23-27. La rasa fa 2 per 3 metres i una profunditat de 2,6 metres des del nivell de vorera actual (**Fig. 41**). Els nivells que es baixen, són molt alterats per obres precedents. Així es rebaixa el nivell d'asfalt (**UE 1**) en 0,05 metres, el ciment (**UE 2**) en 0,1 metres, un nivell vermellós i alterat per la reforma precedent, on es localitzen serveis (**UE 21**), en 1,5 metre i finalment, es troba el col·lector (**UE 32**).

Fig. 41. Vista de la rasa 3, un cop conclusa, en que es pot apreciar la part alta de l'antic embornal, així com el col·lector i l'estructura amortitzada al seu costat.

Així, la meitat de la rasa ja correspon a l'antic embornal, que s'amplia. A l'arribar al fons del mateix es localitza una estructura arrasada (**UE 33**) que sembla estaria adossada o amortitzada pel col·lector actual del carrer, que és el que es localitza en el costat oest de la rasa. Aquesta estructura amortitzada sembla presentar les característiques d'un petit col·lector, del que s'arriba a la solera, moment en que es conclou la rasa (**Fig. 16**). Aquest petit col·lector, en la part nova de la rasa, sembla estar reblert pel seu propi enderroc (**UE 34**)

Rasa 4

Aquesta rasa es situa en la zona rodada del carrer, a l'alçada de la cantonada entre les finques 21 i 23-27. La rasa fa 3 per 3 metres i una profunditat de 2,6 metres des del nivell de vorera actual (**Fig. 42**). Els nivells que es baixen, són molt alterats per obres precedents. Així es rebaixa el nivell d'asfalt (**UE 1**) en 0,05 metres, el ciment (**UE 2**) en 0,1 metres, un nivell vermellós i alterat per la reforma precedent (**UE 21**), en 1,5 metre i finalment, es troba el col·lector (**UE 32**).

Fig. 42. Vista de la rasa 4, un cop concloua. S'aprecia el mur (**UE 35**) i l'antic col·lector (**UE 33**).

Es documenta un mur de pedra de bona factura al costat est del sondeig (UE 35) (Fig. 43), no s'afecta en la construcció relacionada amb l'obra. Com es pot apreciar a la imatge, es troba al límit de l'actual vorera del carrer, sota el nivell de preparació de la mateixa, a 0,3 o 0,35 metres de la superfície. Així doncs, es troba aproximadament a 1 metre o 1,2 metres de la façana actual de la finca del número 21. Per altra banda, la seva potencia conservada és de c. 1,2 o 1,3 metres fins al nivell on s'assenta (UE 36).

Fig. 43. Mur (UE 35) i nivell on s'assenta el mateix (UE 36), a l'extrem est de la rasa 4.

Fig. 44. Vista del col·lector amortitzat (**UE 33**), on es poden copsar les seves característiques.

A l'extrem oest del sondeig, es localitza el col·lector actual (**UE 32**), que s'adossa i de fet afecta l'estructura amortitzada que ja apareixia en la rasa 3 (**UE 33**). Així, es pot apreciar que aquest antic col·lector (**Fig. 44**) presenta una estructura en volta d'uns 0,35 m d'alçada des de la solera, i una amplada de c. 0,3 metres, tot i que no tenim una dada concreta, ja que el col·lector actual afecta i s'adossa a l'estructura tot alterant el seu costat oest. Com ja es veia en la rasa 3, l'estructura està reblerta per un sediment amb terres i enderroc (**UE 34**) que hauria estat aportat en la construcció del col·lector actual i que reomple l'estructura que es conserva.

Així, fent una petita recopilació de dades de les dues rases precedents, sembla que el col·lector petit (**UE 33**) seria precedent a l'actual (**UE 32**). El col·lector amortitzat presenta al costat est un enlluït interior, mentre que al costat del col·lector està reaprofitat pel nou, tot l'interior està reomplert del moment de construcció. Per tant, s'hauria d'entendre que aquest col·lector podria funcionar amb el mur (**UE 35**), localitzat en la rasa 4, es tractaria doncs d'un urbanisme precedent a l'actual, en que el carrer seria més estret.

Rasa 5

El següent embornal es troba davant del núm. 21 del carrer de la Concòrdia. S'obra just sobrepassada la vorera, a partir del punt on acaba el panot, a 1,5 metres de la façana. Aquesta rasa fa 1,8x1,2 metres. Just sota el límit de la vorera es torna a localitzar el mur antic de façana (s. XVIII-XIX) (**UE 35**) (**Fig. 45**). En aquest cas les primeres filades afectaven la situació de l'embornal per la qual cosa es va controlar el seu desmuntatge i tot seguit es va seguir en el rebaix de la rasa fins a localitzar el col·lector sense afectar més elements arqueològics (**Fig. 46**).

Fig. 45. Localització de la rasa 5 davant del núm. 21 del c/ de la Concòrdia. Es pot veure el mur **UE 35**.

Fig. 46. Desmuntatge del mur **UE 35** per situar la caixa de l'embornal.

Rasa 6

A 1,5 metres de la façana del núm. 19 del carrer de la Concòrdia s'obra una nova rasa per embornal, en aquest cas en part amortitzant l'antic embornal. La rasa fa 3,5x1,5 metres i en total es rebaixa 2,5 metres fins a la solera del col·lector. Així, a 0,5 metres del nivell de vorera es localitza la part superior del mateix mur (**UE 35**) que ja s'ha localitzat en les dues rases precedents. En aquest cas l'obra no afecte a l'estructura que per tant rep un rebliment indefinit (**Fig. 47-48**).

Fig. 47-48. Localització de la rasa 6 i presència del mur de façana (UE 35).

Resultats de la intervenció al carrer Concòrdia 24-22

Com s'ha avançat, un cop tret l'asfalt i les llambordes, així com un nivell de sorres o sauló (**UE 18-20**) (0,35 m), es localitza un nivell de repoliment o assentament del ferm del carrer d'argila vermella (**UE 21**), del qual se n'excava 0,15-0,2 m. És aquest nivell el que es compacta com a base de la nova obra. És en aquest nivell on s'aprecia la presència d'algunes pedres amb continuïtat que, un cop resseguides, posen al descobert un mur llarg (**UE 22**) (11,5 m de llarg, amplada superior de 0,4 m i inferior de 0,5 m (**Fig. 49**) paral·lel al carrer Concòrdia i amb orientació N-S. Aquest mur, en el seu extrem sud, forma una cantonada amb el mur (**UE 23**), que en direcció oest s'interna sota la vorera oest de carrer. Aquest darrer mur es coneix en superfície i presenta una amplada de 0,4 m (**Fig. 50**).

Fig. 49. Vista des del sud dels murs UE 22 i 23. També s'aprecia la primera filada de la UE 38.

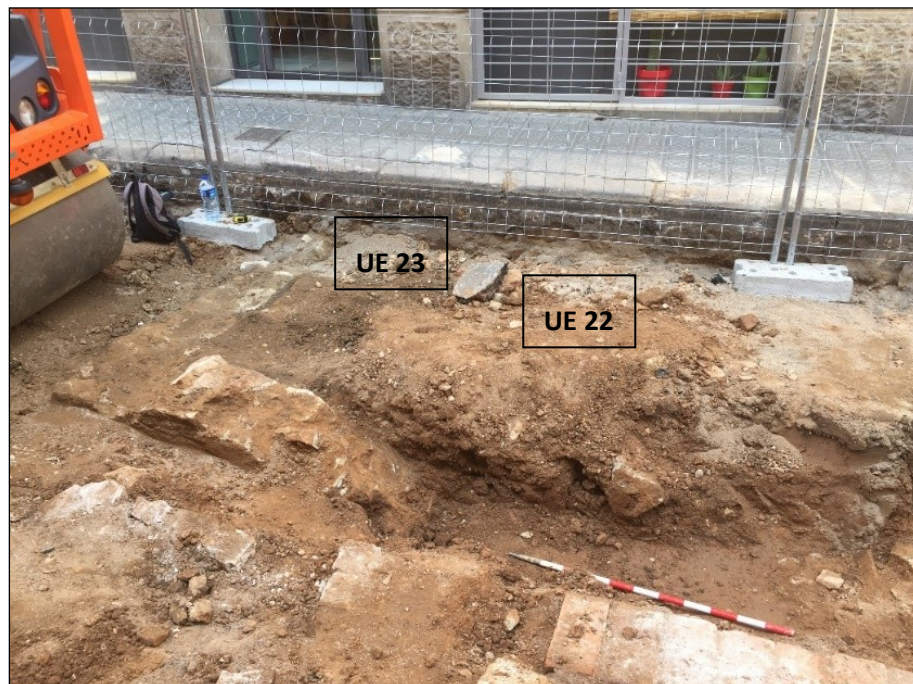

Fig. 50. Vista des del l'est de l cantonada que configuren dels murs UE 22 i 23.

En els rebaixos de la **UE 21** van aparèixer alguns fragments de ceràmica blava i una peça monetària que respon a 8 rals del rei Carles IV, i en la qual s'aprecia l'any d'encunyació, concretament el 1802 (**Fig. 51**).

Fig. 51. Peça de 8 rals de 1802, de Carles IV, localitzat en els nivells de colmatació (UE 21) del mur UE 22.

El mur llarg (**UE 22**) presenta el seu trencament parcial en dos punts, possiblement per la connexió al col·lector i en un segon punt més superficial de diversos serveis, concretament llum i aigua (**Fig. 49**). Val a dir que en l'extrem nord l'obra no ha arribat al seu límit, per la qual cosa és possible trobar una major extensió del mur en direcció nord, però no es descarta una nova cantonada en direcció oest, que de nou podria ser perjudica per la nova rasa de serveis a l'alçada de la vorera.

Per contrastar la potència i les característiques de l'estratigrafia a l'entorn dels dos murs (**UE 22-23**) es realitzen dos sondejors. Un a la cantonada sud, en la part extern del mur (**UE 22**), el segon es realitza a set metres de la cantonada direcció nord, en la part interna del mur (**UE 22**).

Rasa 7

Localitzat a la cantonada que configuren els mur **UE 22 i 23**, presenta una extensió de 2,3 x 0,7 metres, mentre que s'assoleix una profunditat de c. 2 m (**Fig. 52**). En aquest sondeig s'aprecia que el mur (**UE 22**) presenta una potència de fins a 1,7 m en la seva cara externa. L'estratigrafia que s'excava mecànicament esta formada, començant per l'estrat més superficial, per un nivell d'argiles compactes (**UE 24**) de 0,9 m de potència, seguit per un nivell de pedres mitjanes (**UE 25**) de 0,3 m. Seguidament, sota d'aquest nivell, es localitza de nou un nivell d'argiles net i compacte de 0,5 m (**UE 26**). És en aquest punt on s'aprecia la presència d'un nivell de sorres (**UE 27**), de no mes de 5 cm, on sembla assentar-se el mur (**UE 22**). Per sota es localitza un nou nivell (**UE 28**) llimós i net. Seria en relació a la **UE 27**, que s'han localitzat un seguit de fragments d'una peça vidrada amb signes d'ús en el foc a la part externa. No es pot precisar més informació sobre aquest material ceràmic (**Fig. 53**).

Fig. 52. Vista de la rasa 7 ubicada a l'exterior entre els murs UE 22 i 23, a l'extrem sud.

Fig. 53. Evidència del tall estratigràfic de la rasa 7.

El propi fet que el sondeig es trobi a la cantonada dels murs **UE 22 i 23** fa que la seqüència estratigràfica sigui extrapolable a la progressió de la **UE 23** en direcció oest. Per aquest motiu es considera de la mateixa manera que les zones identificades fins al moment.

Rasa 8

Localitzat a la part central de l'extensió que es coneix del mur **UE 22**, s'inicia a 7 metres de la cantonada interna entre **UE 22 i 23**. Presenta una extensió de 1,9 x 0,7 metres, mentre que s'assoleix una profunditat de c. 2,4 m (**Fig. 54**). En aquest sondeig s'aprecia que el mur (**UE 22**) presenta, en aquest punt, una potencia de fins a 1,9 m, en la seva cara interna. En la cara interna el mur té una potencia de 0,3 o 0,4 m amb una amplada de 0,4 m, mentre que des d'aquest punt i fins al nivell on s'assenta, 1,5-1,6 m de profunditat, el mur presenta un gruix de 0,5 m. La seqüència estratigrafia d'aquest sondeig presenta moltes similituds amb la rasa 7. Des dels nivells més superficials fins a la base de fonamentació del mur, els nivells són els següents. En primer lloc un estrat d'argiles netes i compactes (**UE 29**) de 0,8 m de potencia, seguit d'un nivell de pedres (**UE 30**) de mides diferents de c. 0,6 m. Seguidament es localitza un nivell d'argiles de c. 1,1 m (**UE 31**) que cobreix un nivell de sorres que hem d'assimilar al de fonamentació del mur **UE 22**, per tant respondria a la **UE 27**, amb la mateixa potencia. Sota la **UE 27** es trobaria de nou el nivell argilós **UE 28**. En aquest sondeig no s'ha localitzat cap element de cultura material (**Fig. 55**).

Fig. 54. Rasa 8 vista des del nord.

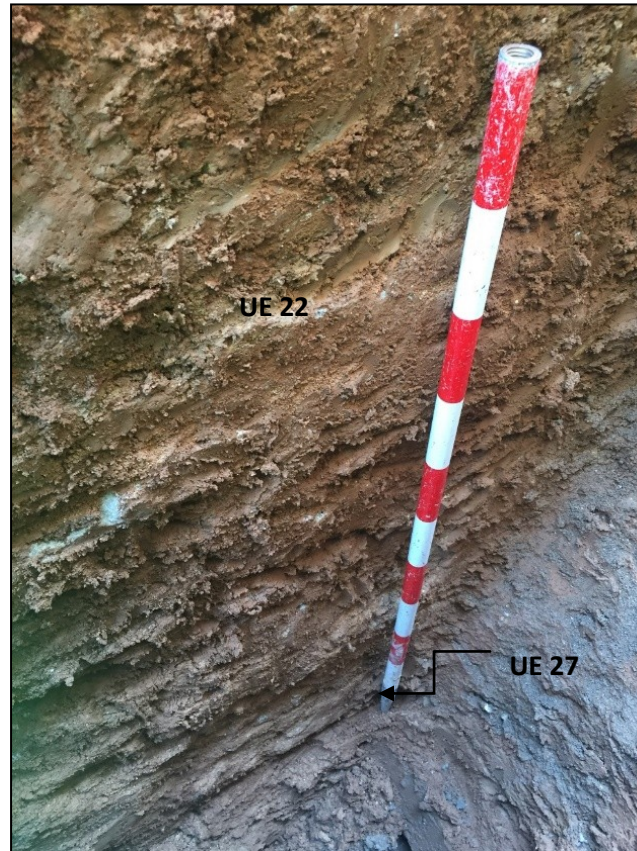

Fig. 55. Detall del mur UE 22 a la rasa 8 i el nivell de fonamentació UE 27.

Rasa 9

Al costat oest del carrer, es realitza una rasa per sota peces de límit de la vorera. La rasa es prolonga en tot el carrer (c. 135 m) amb 0,8 metres de profunditat des de vorera i 0,4 m de costat. En paral·lel a la rasa que ja segueix la pròpia vorera amb tots els serveis (Fig. 56).

Fig. 56. Rasa del costat est del carrer.

Fig. 57. Rasa 9 al seu pas per l'alçada del mur UE 23.

S'aprecia nivell de circulació actual 0,05 m (**UE 1**) 0,1 de formigó (**UE 2**) i 0,4 de sauló (**UE 20**), on s'observen serveis sota la vorera. Des d'aquí el nivell típic vermellós (**UE 21**), que es rebaixa un màxim de 0,25 metres. No hi ha cap evidència arqueològica, excepte just a la portaria del número 24 del carrer Concòrdia, on es documenta el mur (**UE 23**) que creua direcció façana, a 0,8 m de nivell de vorera. Es documenta i es deixa, ja que no s'afecta per l'obra (**Fig. 57**).

El fet que aparegui més baix que en la part de la zona rodada del carrer, pot significar que ja es va destruir a un nivells baix al construir els serveis i la vorera en moments anteriors. S'ha perdut 0,3-0,4 metres respecte el recuperat més a l'est.

Rasa 10

La rasa 9 conclou on s'inicia el xamfrà de la finca del número 20, en direcció carrer Elcano. En aquest punt s'obra una rasa (rasa 10) que creua el carrer per passar els serveis, fa 9 metres de llarg per 0,4 d'amplada. Aquesta té una profunditat de 0,7 m sota nivell de vorera, això afecte 0,5 m mur nord-sud identificat davant dels números 22-24 del carrer Concòrdia (**UE 22**) localitzat al mig del carrer (**Fig. 58-60**).

Fig. 58. Rasa 10, transversal al carrer Concòrdia. Es documenta el mur (UE 22), una estructura de maó adossada a l'est del mur (UE 38) i al centre del carrer el col·lector (UE 32).

Fig. 59. El mur (UE 22) i l'estructura adossada (UE 38) previ al seu rebaix pel pas dels serveis.

Així doncs es rebaixen el nivell UE 21, en el mur (**UE 22**) de 0,4 m d'amplada té adossada una estructura amb maó (**UE 38**), que a es seguia des de la zona del sondeig davant la finca 22-24.

Fig. 60. Rasa 10 un cop rebaixat el mur (**UE 22**) i l'estructura adossada (**UE 38**).

Rasa 11

Aquesta rasa respon a dos nous embornals situats davant la façana del núm. 22. El primer element que es localitza és una filada de maons (**UE 38**) de 0,15x0,3x0,05 m i s'estén durant 4,2 metres de la rasa que s'obra, en el seu extrem nord (**Fig. 61**).

Fig. 61. Rasa 11 a l'inici de la mateixa en el punt de localització de la filada de maons

La filada de maons es documentada i es desmunta per obrir la rasa de 9 metres de llarg i 0,4 metres d'amplada. Als extrems es fan dues caixes, la primera de 1,2x1,2 i la segona de 1,8x1,2 metres per els embornals, per tant la rasa, al centre, fa 5 metres de llarg (**Fig. 62 i 63**).

Fig. 62-63. Rasa 11 en primer lloc vista des del sud, amb la primera caixa del embornals i seguidament vista des del nord, on s'aprecia el mur UE 22.

Rasa 12

S'obra una nova rasa per la construcció de dos embornals interconnectats, que s'inicia davant del xamfrà del núm. 20.

Així la rasa 12 fa 9 metres de longitud dividit en tres trams. El primer tram de 2 metres fa 1,2 metres de costat (**Fig. 64**), el tram central de 5 metres fa 0,4 metres de costat, metre que l'últim tram de 2 metres per 1,5 metres. La profunditat augmenta en direcció paral·lel, en el primer tram es baixa 1,2 m, mentre que en la caixa del segon embornal, adossat al mur (**UE 22**), es baixa fins a 1,8 metres. Per tant es rebaixen els nivells localitzats en la rasa 8: en primer lloc un estrat d'argiles netes i compactes (**UE 29**) de 0,8 m de potencia, seguit d'un nivell de pedres (**UE 30**) de mides diferents de 0,5 m, finalment es rebaixa un nivell d'argiles en 0,5 metres (**UE 31**).

A l'extrem nord de la rasa 12, costat est el límit és el mur prolongat (**UE 22**). Que es desmunta per passar el desaigua dels embornals fins al Col·lector. Aquest mur es trobava conservat a l'alçada de la banquetta interior. El mur surt a 0,5 m sota vorera, i es va rebaixar fins a 1,5 m des d'aquest nivell on es localitzava, per passar tub al col·lector⁵ (**Fig. 65**).

⁵ Per indicació del Servei d'Arqueologia de Barcelona es considera que amb l'informe de desmuntatge anterior de tractament de restes, amb el control i documentació del desmuntatge d'aquest tram és suficient.

Fig. 64. Extrem S de la rasa 12, abans de passar el cablejat. Al costat dret es veu el mur (UE 22).

Fig. 65. Extrem nord de la rasa 12.

Fig. 66-67. Mur UE22 a l'extrem nord de la rasa 12, en el seu costat est. Es pot veure l'estat original a l'alçada de la banqueta i el desmuntatge per accedir al col·lector.

El mur del col·lector (**UE 32**) ja havia trencat parcialment el mur (**UE 22**). Per tant, el col·lector es recolzava sobre la UE 22. Aquest fet feia impossible practicar un forat a UE 22 i per això es va realitzar un desmuntatge parcial (**Fig. 66-67**).

Rasa 13

A la cantonada dels carrers Concòrdia amb Elcano, costat oest, es realitza un gran rebaix de 8,7x7 metres i 1 metre de profunditat des de la vorera. Es tracta de la zona davant de la finca número 20 (**Fig. 68**). En la meitat sud es rebaixa el nivell d'asfalt (**UE 1**) en 0,05 metres, seguidament es localitzen llambordes (**UE 19**) amb 0,1 metres de potència i un estrat de sauló (**UE 20**) amb 0,1 metres. Finalment, es rebaixa un nivell vermellós i homogeni (**UE 27**) en 0,60 metres. Tota la zona és estèril, menys a la cantonada nord-est, on apareix una estructura de maó (**UE 39**) direcció nord-sud i al seu costat un nivell antropitzat que sembla abocament de deixalles (**UE 40**). Amb una cronologia indeterminada. El muret de maó resulta ser un extrem sense continuïtat (**Fig. 69**).

Fig. 68. Extrem sud del rebaix (rasa 13) a la zona del xamfrà del número 20 del carrer Concòrdia.

Fig. 69. Zona central de la rasa 13. A la cantonada est es localitza una petita estructura (UE 39) i un nivell remogut i fosc, que sembla un abocament (UE 40).

Al límit nord del sondeig s'identifica una estructura amb certa potència que respon a un paviment i preparació del mateix. L'estructura es localitza a 0,4 metres per sota del paviment del carrer Concòrdia i Elcano. Per damunt es treu 0,05 metres d'asfalt (**UE 1**), 0,1 metres responen a llambordes (**UE 19**), mentre que hi hauria un sediment de sauló de 0,2 metres (**UE 20**) (**Fig. 70-71**).

Fig. 70-71. Zona nord de la rasa 13. Es pot veure el paviment (**UE 41**) i la preparació del mateix (**UE 42**).

Així doncs aquest paviment i preparació del mateix es delimita en 3x3 metres, amb la presència d'algunes rajoles planes en algun punt proper al centre del carrer Elcano (**UE 41**). En general es tracta de la preparació de paviment a partir de pedres de 0,2 o 0,3 metres de costat (**UE 42**). Són pedres locals sense tallar i unides amb morter de calç (**Fig. 71**). Sembla que els límits d'aquest paviment no es fiquen sota la zona rodada del carrer Elcano, el que podria fer pensar en una destrucció anterior, al realitzar serveis o reforma.

Així doncs, l'estructura té una potència de c. 0,3 metres de paviment i preparació de pedra, a més, en aquesta zona s'acaba baixant 0,35 metres del nivell vermell i compacte (**UE 27**) ja localitzat en la resta de la zona, el qual no s'esgota i no presenta evidències arqueològiques (**Fig. 72-73**).

Fig. 72-73. Zona nord de la rasa 13. Es pot veure el rebaix dels nivells (UE 41-42).

9. CONCLUSIONS

Per concloure, el seguiment arqueològic realitzat al llarg de la reurbanització dels carrers Radas i Concòrdia ha permès observar com s'han realitzat les connexions dels serveis des d'antic en 10 rases i el rebaix dels dos carrers. La seva profunditat és reduïda i per tant, en general no s'ha identificat restes arqueològiques, excepte alguns elements destacats com són el refugi antiaeri de la Guerra Civil espanyola, fins ara desconegut. La construcció es troba davant la finca 24-22 del carrer Radas, o les estructures de murs, paviment i antic col·lector, que ens defineixen un carrer Concòrdia més estret en el període urbanístic anterior, de finals del segle XVIII i principi del XX.

El refugi antiaeri de Radas no apareix en el recull de refugis realitzat l'any 1938, per aquest motiu no es tenia constància de la seva existència. L'accés, construït és de bona factura, tot i que es tracta d'un refugi inacabat que podria haver estat descartat per filtracions d'aigües freàtiques, segons dades aportades per alguns veïns. La nau on porta l'accés està en mal estat de conservació i amb bona part del sostre, de terra, caigut.

Tenint present que ens trobem al barri del Poble Sec, el qual es comença a urbanitzar intensament a partir de l'enderroc de les muralles de la ciutat, aproximadament a partir de 1856-1857, el fet de localitzar aquest urbanisme previ al carrer Concòrdia ens fa pensar en un camí d'ús antic, sembla que és la ruta que s'utilitzava des de la ciutat per accedir a l'ermita de Santa Madrona, avui entre el Museu Etnològic i El Museu Nacional d'Art de Catalunya.

També cal destacar el fet que en principi, en els treballs de reurbanització s'haurien d'haver identificat els accessos als refugis núm. 0234A (1091) al Carrer Radas i el núm. 0529 (2733) Carrer de la Concòrdia. El fet de no localitzar-se no significa que es trobin en cotes inferiors no assolides en els treballs. Igualment, no es descarta que en zones on el rebaix del carrer no ha assolit més de 0,6 o 07 metres des del nivell de vorera, es pugui conservar evidències de la fase urbanística del segle XVIII i XIX, especialment en el carrer de la Concòrdia.

10. BIBLIOGRAFIA

AAVV (2017). Projecte d'Intervenció Arqueològica. Carrer de Radas, 2b-62 / carrer de la Concòrdia, 20-42. Districte de Sants – Montjuïc. Barcelona (Barcelonès).

Barcelona Ajuntament (1937). *Defensa passiva antiaèria: refugis: instruccions elementals per a la protecció contra els atacs aeris amb bombes explosives i incendiàries*. Ajuntament de Barcelona.

11. FITXA DADES ESCÀNER LÀSER

·Fitxa tècnica:

- Data i lloc: Barcelona, 9 d'agost de 2018
- Empresa i operari: INSTOP
- Equip emprat: escàner làser d'imatges, model Leica BLK360

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium[®]

ANNEX 1. DOCUMENTACIÓ ADMINISTRATIVA

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Serveis Territorials a Barcelona

Expedient R/N 470 K121-NB 2017/1-21155 d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva al carrer Radas, 2b-62 i carrer Concòrdia, 20-42 de Barcelona, Barcelonès, segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Fets

1. En data 15 de novembre de 2017 (registre núm. 0390/5245/2017) el senyor Esteve Piazuolo Làzaro, director tècnic adjunt del departament d'Infraestructures de BIM/SA, i el senyor Carles Vicente Guitart, director de Memòria, Història i Patrimoni de l'ICUB, han presentat una sol·licitud d'intervenció arqueològica preventiva de control i excavació al carrer Radas, 2b-62 i carrer Concòrdia, 20-42 de Barcelona, Barcelonès, sota la direcció sota la direcció de l'arqueòleg Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural SL), del 20 de novembre al 29 de desembre de 2017.
2. En data 21 de novembre de 2017 l'arqueòloga territorial ha emès informe favorable sobre la sol·licitud esmentada. No obstant, atès que les dates d'execució sol·licitades inicialment no s'ajusten al que preveu l'article 15.3 del Decret 78/2002, sobre els terminis de resolució de la sol·licitud, es proposa un canvi de dates de la intervenció del 23 de novembre al 29 de desembre de 2017.
3. En data 21 de novembre de 2017 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va proposar autoritzar la intervenció.

Motivació

Projecte executiu de reurbanització del carrer Radas (entre passeig de l'Exposició i el carrer Elkano) i del carrer de la Concòrdia (entre el carrer de la Mare de Déu del Remei i el carrer Elkano) al districte de Sants-Montjuïc.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
3. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

1. **Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: Carrer Radas, 2b-62 i carrer Concòrdia, 20-42 de Barcelona, Barcelonès.
Persona o institució autoritzada: Barcelona d'Infraestructures Municipals SA (BIM/SA)

Pl. Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

Doc. original signat per:
CPISR-1 MARIA ANGELS TORRAS
RIPOLL 23/11/2017

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0HCJLCHCEHAQQQ6KPDUMV96QXMB2EH53

Data creació còpia:
23/11/2017
Data caducitat còpia:
23/11/2020
Pàgina 1 de 2

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Serveis Territorials a Barcelona

Direcció de la intervenció: Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural SL)
Activitat autoritzada: Control i excavació
Termini de realització: del 23 de novembre al 29 de desembre de 2017
Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu d'Història de Barcelona

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Barcelona, 22 de novembre de 2017

Pd. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Pl. Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

2

DEPARTAMENT DE CULTURA

Doc.original signat per:
CPISR-1 MARIA ANGELS TORRAS
RIPOLL 23/11/2017

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0HCJLCHCEHAQQQ6KPDUMV96QXMB2EH53

Data creació còpia:
23/11/2017
Data caducitat còpia:
23/11/2020
Pàgina 2 de 2

Expedient R/N 470 K121-NB 2017/2-22040 d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva a: carrer Radas, 2b-62 i carrer Concòrdia, 20-42 de Barcelona, Barcelonès, segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Antecedents

1. El Departament de Cultura va autoritzar a Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA la realització d'una intervenció arqueològica preventiva de control i excavació al carrer Radas, 2b-62 i carrer Concòrdia, 20-42 de Barcelona, Barcelonès, sota la direcció sota la direcció de l'arqueòleg Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural, SL) del 23 de novembre al 29 de desembre de 2017.

Fets

1. En data 18 de maig de 2018 (registre núm. 0390/1681/2018) els senyors Esteve Piazuolo Làzaro, director tècnic adjunt d'Infraestructures de Barcelona d'Infraestructures Municipals SA, i Carles Vicente Guitart, director de Memòria, Història i Patrimoni de l'ICUB, han presentat una sol·licitud d'intervenció arqueològica preventiva de control i excavació al carrer Radas, 2b-62 i carrer Concòrdia, 20-42 de Barcelona, Barcelonès, sota la direcció de Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural SL) del 21 de maig a l'1 de juny de 2018.
2. En data 24 de maig de 2018 l'arqueòleg territorial ha emès informe favorable sobre la sol·licitud esmentada. No obstant, atès que les dates d'execució sol·licitades inicialment no s'ajusten al que preveu l'article 15.3 del Decret 78/2002, sobre els terminis de resolució de la sol·licitud, es proposa un canvi de dates de la intervenció del 25 de maig a l'1 de juny de 2018.
3. En data 24 de maig de 2018 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va proposar autoritzar la intervenció.

Motivació

Projecte executiu de reurbanització del carrer Radas (entre passeig de l'Exposició i el carrer Elkano) i del carrer de la Concòrdia (entre el carrer de la Mare de Déu del Remei i el carrer Elkano), al districte de Sants-Montjuïc de Barcelona.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
3. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

1. **Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: Carrer Radas, 2b-62 i carrer Concòrdia, 20-42 de Barcelona, Barcelonès.

Persona o institució autoritzada: Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA (BIM/SA).

Direcció de la intervenció: Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural, SL).

Activitat autoritzada: Control i excavació.

Termini de realització: del 25 de maig a l'1 de juny de 2018.

Lloc de dipòsit provisional de les restes: Museu d'Història de Barcelona.

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Barcelona, 24 de maig de 2018
Pd. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010

La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Doc.original signat per:
CPISR-1 MARIA ANGELS
TORRAS RIPOLL 31/05/2018

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0B7TRQHSQSSJ0I7K2L10UXJYFMM9QY4D

Data creació còpia:
31/05/2018
Data caducitat còpia:
31/05/2021
Pàgina 2 de 2

Expedient R/N 470 K121-NB 2018-4 22554 d'autorització de pròrroga d'una intervenció arqueològica preventiva i tractament de restes arqueològiques no extretes al carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42 de Barcelona, (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Antecedents

1. En data 18 de maig de 2018 (registre núm. 0390/1681/2018) els senyors Esteve Piazuelo Làzaro, director tècnic adjunt d'Infraestructures de Barcelona BIM/SA, i Carles Vicente Guitart, director de Memòria, Història i Patrimoni de l'ICUB, van presentar una sol·licitud d'intervenció arqueològica de control i excavació al carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42 de Barcelona (Barcelonès), sota la direcció de l'arqueòleg Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural SL), del 21 de maig a l'1 de juny de 2018, que fou resolta favorablement. Aquesta intervenció fou prorrogada amb posterioritat del 13 de juny al 13 de juliol de 2018 i del 23 de juliol al 24 d'agost de 2018.

Fets

1. En data 31 d'agost de 2018 (registre núm. 0390/2710/2018) els senyors Esteve Piazuelo Làzaro, director tècnic adjunt d'Infraestructures de Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA, i Carles Vicente Guitart, director de Memòria, Història i Patrimoni de l'ICUB, han presentat una sol·licitud de pròrroga d'intervenció arqueològica preventiva i tractament de restes arqueològiques no extretes al carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42 de Barcelona (Barcelonès), sota la direcció de l'arqueòleg Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural SL) del 3 al 28 de setembre de 2018.
2. Les restes, per a les que se sol·licita el seu desmuntatge, eliminació parcial i rebliment indefinit, són les següents:

Refugi carrer Radas 24-22

UE	Definició	Cronologia	Grau d'afectació
5	Mur	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit
6	Mur	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit
7	Volta de l'estructura	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit
8	Escales d'accés	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit
12	Mur de Tapiat del refugi	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit
14	Mur estructura costat est del refugi	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit
15	Estructura oest del refugi	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit
16	Volta estructura oest del refugi	Guerra Civil espanyola	Rebliment indefinit

Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740
Fax 933 162 741

Estructures carrer Concòrdia 22-24

UE	Definició	Cronologia	Grau d'afectació
22	Mur N-S de l'estructura	S. XVIII	Rebliment indefinit
23	Mur E-O de l'estructura	S. XVIII	Rebliment indefinit i desmuntatge parcial

3. En data 13 de setembre de 2017 l'arqueòloga territorial informa favorablement la intervenció i el tractament de restes arqueològiques no extretes sol·licitat, atès que les restes proposades pel seu desmuntatge, eliminació parcial i rebliment indefinit han estat correctament excavades i exhaustivament documentades, salvant-ne els seus valors culturals. No obstant atès que les dates d'execució sol·licitades no s'ajusten al que preveu l'article 15.3 del Decret 78/2002 sobre els terminis de resolució de la sol·licitud es proposa un canvi de dates de la intervenció del 10 al 28 de setembre de 2018.

4. En data 13 de setembre de 2018 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia rep la documentació de l'expedient i analitzats els diferents informes, proposa autoritzar la intervenció i el tractament de restes arqueològiques no extretes sol·licitat.

Motivació

Projecte executiu de reurbanització del carrer Radas (entre Passeig de l'Exposició i el carrer Elkano) i el carrer de la Concòrdia (entre el carrer de la Mare de Déu del Remei i el carrer Elkano), al districte de Sants-Montjuïc.

Fonaments de dret

- Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
- Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

- Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva i d'un tractament de restes arqueològiques no extretes d'acord amb les dades i condicions següents:

Nom del jaciment: carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42 de Barcelona (Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: Barcelona d'Infraestructures Municipals, SA.

Direcció de la intervenció: Carles Padrós Gómez, (ACTIUM Patrimoni Cultural SL).

Activitat autoritzada: control, excavació, desmuntatge, eliminació parcial i rebliment indefinit de les restes relacionades al punt 2 dels fets.

Terminis de la realització: del 15 al 28 de setembre de 2018.

Lloc de dipòsit provisional: Museu d'Història de Barcelona.

Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740
Fax 933 162 741

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient i d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant la consellera de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Barcelona, 14 de setembre de 2018

Elsa Ibar Torras
Directora general de Patrimoni Cultural

Portaferrissa, 1 (Palau Moja)
08002 Barcelona
Telèfon 933 162 740
Fax 933 162 741

GENERALITAT DE CATALUNYA

Doc.original signat per:
CPISR-1 Elsa Ibar Torras
14/09/2018

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0FXZO1ID9OC9NN87XZXJZ3URUNXDSRIN

Data creació còpia:
17/09/2018
Data caducitat còpia:
17/09/2021
Pàgina 3 de 3

Expedient R/N 470 K121 NB 2018-2-22143: d'autorització d'una intervenció arqueològica preventiva a: carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42, de Barcelona, (Barcelonès), segons el procediment establert en l'article 14 i següents del Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Antecedents

1. En data 18 de maig de 2018 (registre núm. 0390/1681/2018) els senyors Esteve Piazuolo Làzaro, director tècnic adjunt d'Infraestructures de Barcelona BIM/SA, i Carles Vicente Guitart, director de Memòria, Història i Patrimoni de l'ICUB, van presentar una sol·licitud d'intervenció arqueològica de control i excavació al carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42 de Barcelona (Barcelonès), sota la direcció de Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural SL) del 21 de maig a l'1 de juny de 2018, que fou resolta favorablement.

Fets

1. En data 11 de juny de 2018 (registre d'entrada núm. 0390/1968/2018), els senyors Esteve Piazuolo Làzaro, director tècnic adjunt d'Infraestructures de Barcelona BIM/SA, i Carles Vicente Guitart, director de Memòria, Història i Patrimoni de l'ICUB, han presentat una sol·licitud de pròrroga d'intervenció arqueològica al carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42 de Barcelona (Barcelonès), sota la direcció de Carles Padrós Gómez (Actium Patrimoni Cultural S.L.) del 13 de juny al 13 de juliol de 2018.
2. En data 12 de juny de 2018 l'arqueòloga territorial va emetre informe favorable sobre la sol·licitud esmentada.
3. En data 12 de juny de 2018 el Servei d'Arqueologia i Paleontologia va proposar autoritzar la intervenció.

Motivació

Projecte executiu de reurbanització del c. Radas (entre Pg. De l'Exposició i el c. Elkano) i el c. de la Concòrdia (entre el c. de la Mare de Déu del Remei i el c. Elkano), al districte de Sants-Montjuïc.

Fonaments de dret

1. Article 47 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807).
2. Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594).
3. Decret 304/2011, de 29 de març, de reestructuració del Departament de Cultura (DOGC núm. 5849, de 31.3.2011); i Resolució CMC/254/2010, de 8 de gener, de delegació de competències de la persona titular de la Direcció General del Patrimoni Cultural en les persones directores dels Serveis Territorials del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació (DOGC núm. 5566, de 12.2.2010).

Resolució

Per tot això, **resolc**:

Plaça Salvador Seguí, 1-9
08001 Barcelona
Telèfon 933 63 28 70

1

DEPARTAMENT DE CULTURA

Doc.original signat per:
CPISR-1 MARIA ANGELS
TORRAS RIPOLL 21/06/2018

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0RBPI4M14BCJ53UZ36IM686C45WOP07G

Data creació còpia:
22/06/2018
Data caducitat còpia:
22/06/2021
Pàgina 1 de 2

1. **Autoritzar** la realització d'una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb les següents dades i condicions:

Lloc de la intervenció: carrer Radas 2b-62 i carrer Concòrdia 20-42, de Barcelona, (Barcelonès).

Persona o institució autoritzada: Barcelona d'Infraestructures Municipals.

Direcció de la intervenció: Carles Padrós Gómez.

Activitat autoritzada: control i excavació.

Termini de realització: del 13 de juny al 13 de juliol de 2018.

Lloc de dipòsit provisional restes: Museu d'Història de Barcelona.

La intervenció arqueològica autoritzada haurà de ser realitzada d'acord amb les disposicions de la Llei 9/1993, del patrimoni cultural català, i del Decret 78/2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, així com en els termes descrits en la documentació presentada per a la tramitació de l'expedient.

El termini de dos anys previst per a la presentació de la memòria, s'entendrà que comença a comptar a partir del dia en què ha finalitzat la intervenció.

2. **Notificar** aquesta resolució, que no exhaureix la via administrativa, a la persona o entitat interessada i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs d'alçada davant el conseller de Cultura, en el termini d'un mes a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació.

Notificar, així mateix, aquesta resolució a l'ajuntament del municipi afectat, i comunicar-li que contra aquesta pot interposar-hi recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en el termini de dos mesos a comptar de l'endemà de la recepció d'aquesta notificació. Potestativament, dins el mateix termini, podrà efectuar el requeriment previ previst a l'article 44 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Barcelona, 12 de juny de 2018

P.d. Resolució CMC/254/2010, DOGC 12.2.2010
La directora

M. Àngels Torras Ripoll

Doc. original signat per:
CPISR-1 MARIA ANGELS
TORRAS RIPOLL 21/06/2018

Document electrònic garantit amb signatura electrònica. Podeu verificar la integritat d'aquest document a l'adreça web csv.gencat.cat

Original electrònic / Còpia autèntica

CODI SEGUR DE VERIFICACIÓ

0RBPI4M14BCJ53UZ36IM686C45WOP07G

Data creació còpia:
22/06/2018
Data caducitat còpia:
22/06/2021
Pàgina 2 de 2

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium[®]

ANNEX 2. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Rebaix realitzat en la caixa de transit rodat del carrer Radas.

Detall dels nivells un cop rebaixat el carrer i des de la vorera del carrer Radas.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Rasa 1 en relació al rebaix del carrer Radas.

Rasa 1 en el tram inicial del carrer de l'Exposició.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Tram de la rasa 2 proper al carrer Anníbal.

Localització de la Roca Natural a 1,8 metres sota el nivell de vorera del carrer.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Inici de la rasa 2, en el punt de connexió del nou col·lector amb el vell.

Caixa de connexió dels col·lectors a la zona del carrer Anníbal.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Vista de l'entrada des del nord, en la direcció de les escales.

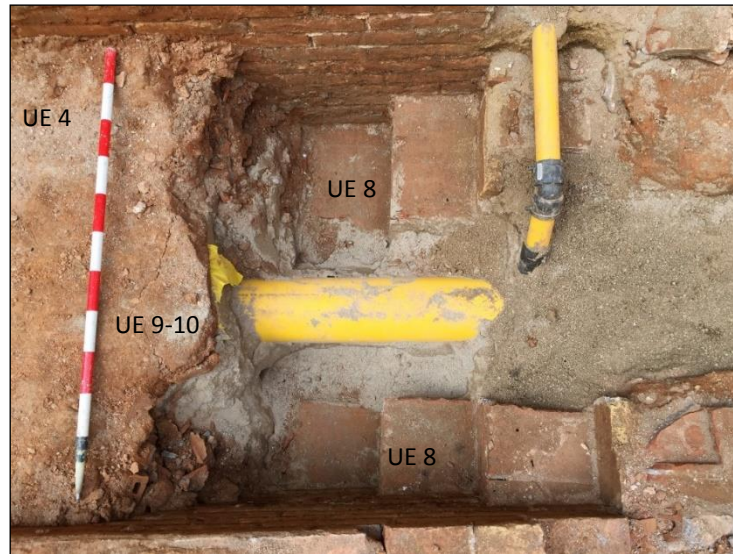

Perfil longitudinal de l'entrada al refugi.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Vista zenital de les escales amb la canalització de gas que trenca la construcció.

Parament constructiu en maó dels murs de l'accés al refugi.

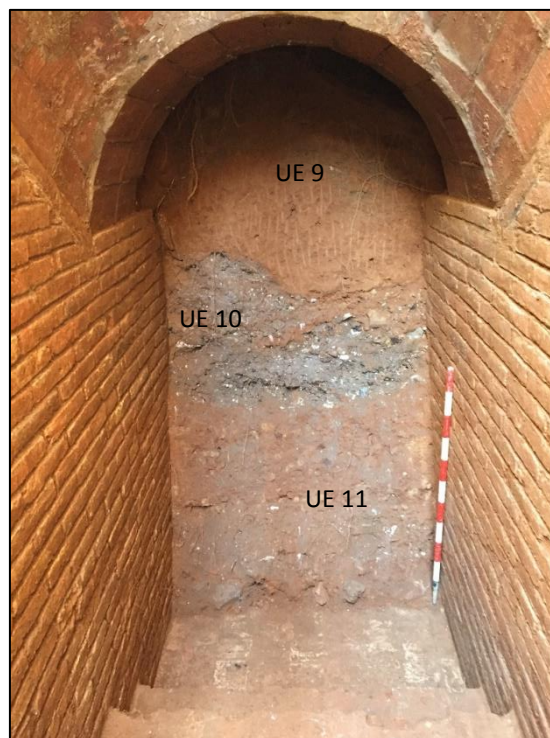
Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Evidència de la volta d'entrada, trencada per la canalització del gas.

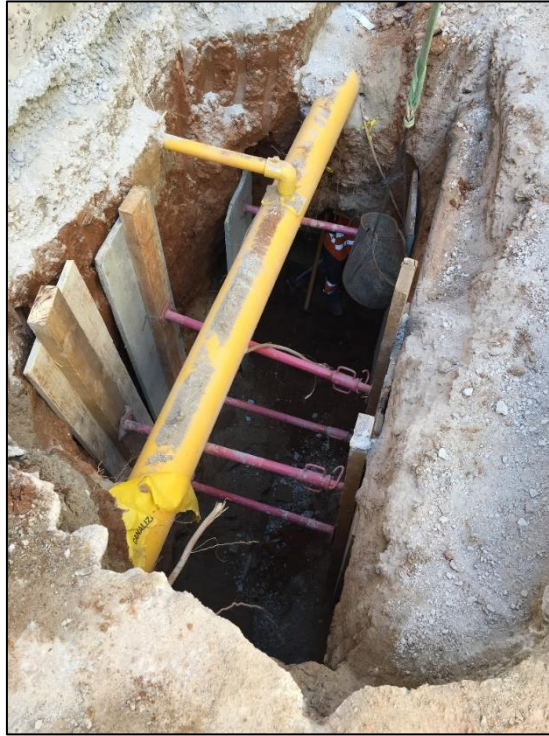

Nivells identificats un cop excavat fins al primer replà.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Rasa de sanejament de l'accés al refugi.

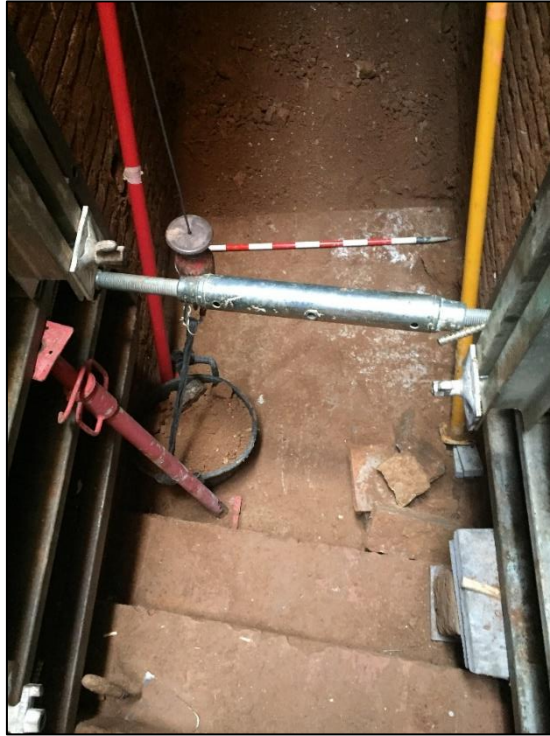

Primer tram d'escales, replà i els primers esglaons del segon tram.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Segon replà.

Enderroc massiu (UE 11) a partir del segon replà.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Tercer replà i els sis esglaons que donen accés al tapiat del refugi.

Replà final de dona accés al tapiat del refugi (UE 12). També s'aprecia la roca natural (UE 17) per damunt del mur UE 6.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Mur del tapiat del refugi (UE 12).

Vista de l'obertura en el tapiat (UE 12), des de la part interior.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Tres esglaons i replà posteriors a la zona de tapiat del refugi.

Últims cinc esglaons construïts i cinquè replà, aquest ja de terra.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Últims esglaons de terra i final dels murs (UE 5 i 6).

Volta UE 7, en el punt que les escales donen accés al refugi.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Zona central de la nau del refugi.

Estructura UE 14, situada a l'extrem nord-est del refugi.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Estructura complexa situada a l'extrem nord-oest del refugi (UE 15 i 16).

Forat realitzat en el costat del mur UE 5, però que creua l'accés i perfora també el mur UE 6.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Part de la zona d'afectació del ciment líquid injectat en la construcció del garatge.

Evidència d'obertura al col·lector a set metres al sud de l'accés al refugi (Font: Crobiser).

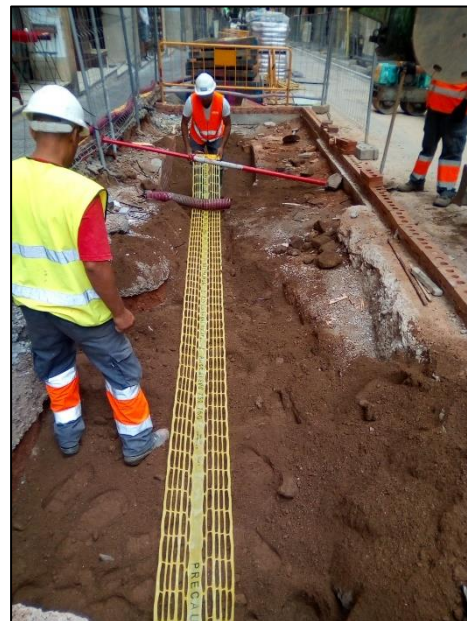
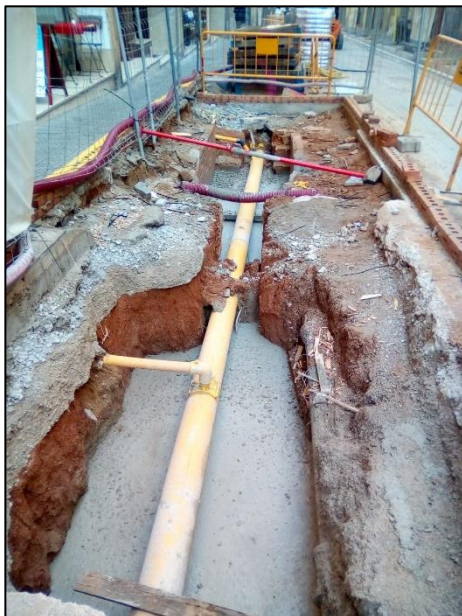
Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Conducció en falsa volta d'arc apuntat que es creia que donava accés a la volta del refugi al fons (Font: Crobiser).

Tapat definitiu de refugi. Primer amb formigó o després amb sauló.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Rebaix de la caixa del carrer a la zona central del carrer de la Concòrdia.

Detall del rebaix en relació el nivell de vorera del carrer Concòrdia.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Vista de la rasa 3, un cop conclusa, en que es pot apreciar la part alta de l'antic embornal, així com el col·lector i l'estructura amortitzada al seu costat.

Vista de la rasa 4, un cop conclusa, en que es pot apreciar el mur (UE 35) i l'antic col·lector (UE 33).

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Mur (UE 35) i nivell on s'assenta el mateix (UE 36), a l'extrem est de la rasa 4.

Vista del col·lector amortitzat (UE 33) a la rasa 4, on es poden copsar les seves característiques.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

*Localització de la rasa 5 davant del núm. 21 del Carrer de la Concòrdia. Es pot veure el mur **UE 35**.*

*Desmuntatge del mur **UE 35** per situar la caixa de l'embornal.*

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

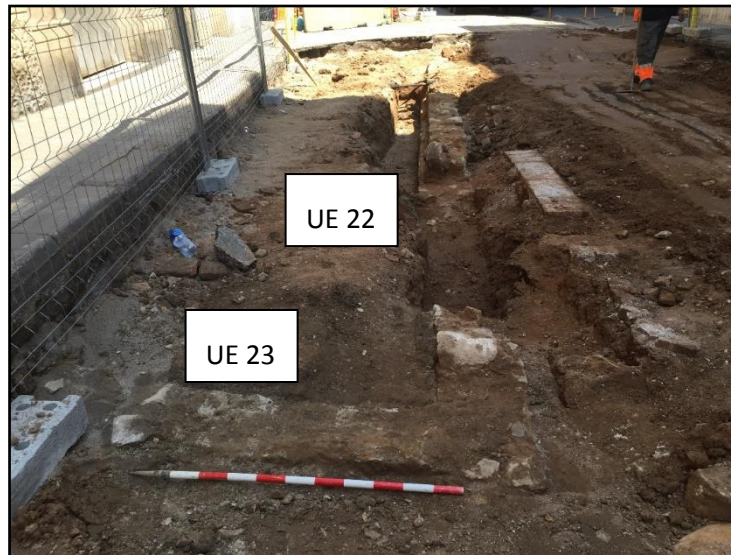
Actium®

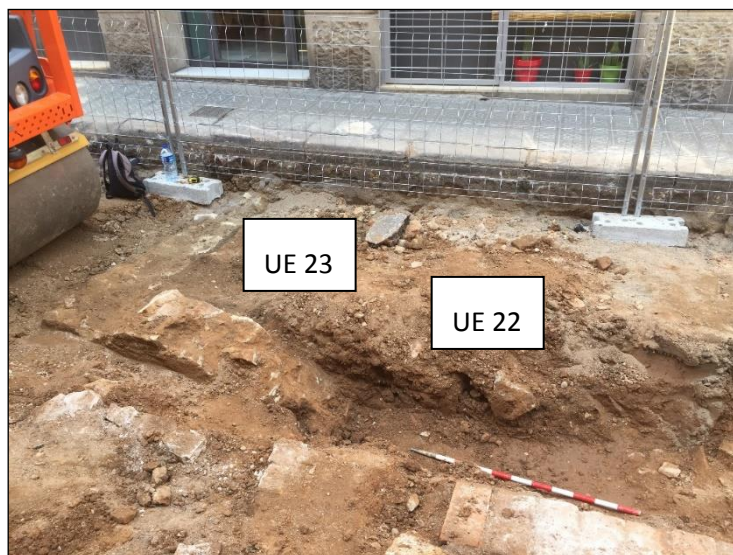
Localització de la rasa 6 i presència del mur de façana (UE 35).

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Vista des del sud dels murs UE 22 i 23. També s'aprecia la primera filada de la UE 38.

Vista des del l'est de l cantonada que configuren dels murs UE 22 i 23.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

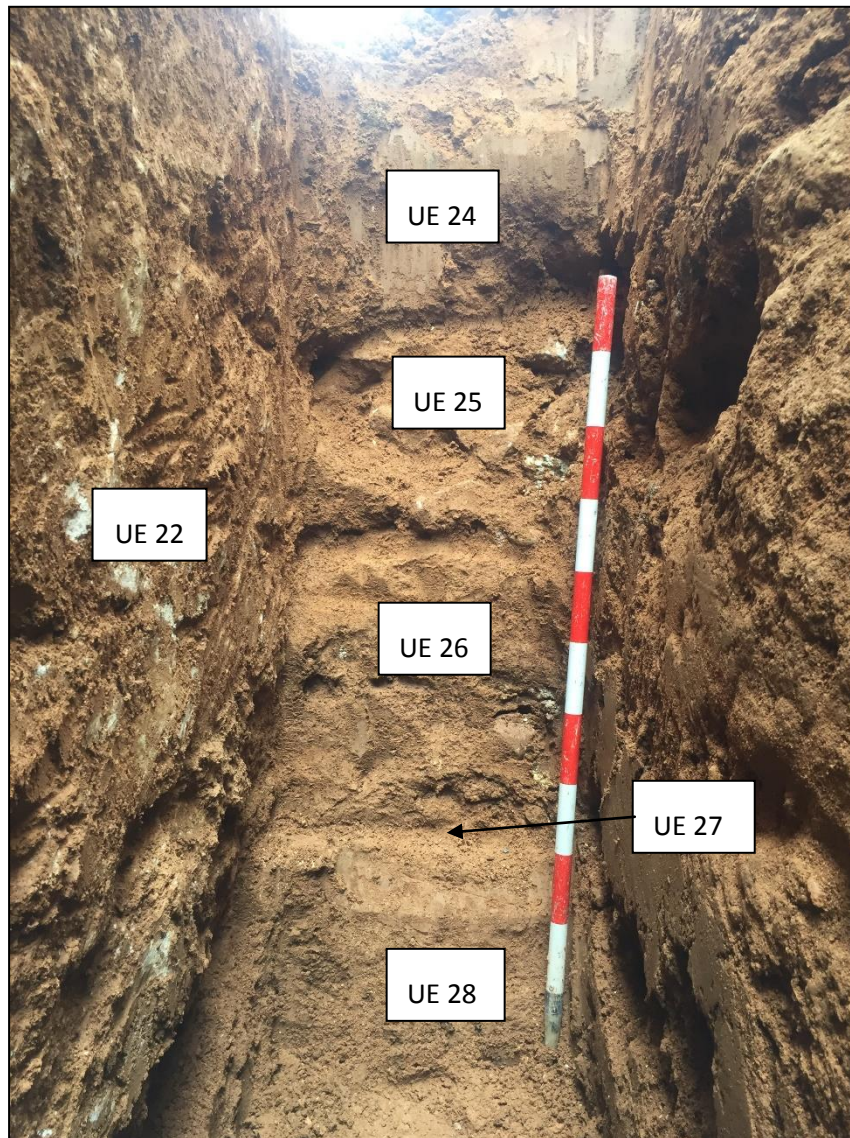
Peça de 8 rals de 1802, de Carles IV, localitzat en els nivells de colmatació (UE 21) del mur UE 22.

Vista de la rasa 7 ubicada a l'exterior entre els murs UE 22 i 23, a l'extrem sud.

Intervenció arqueològica

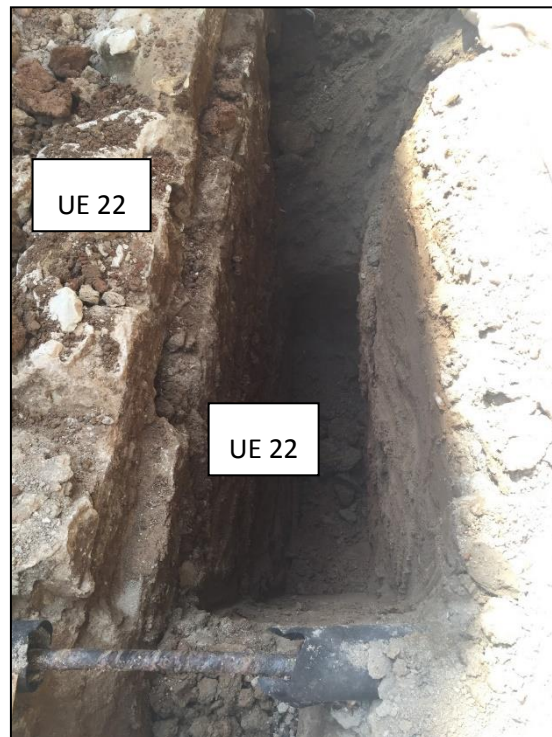
Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

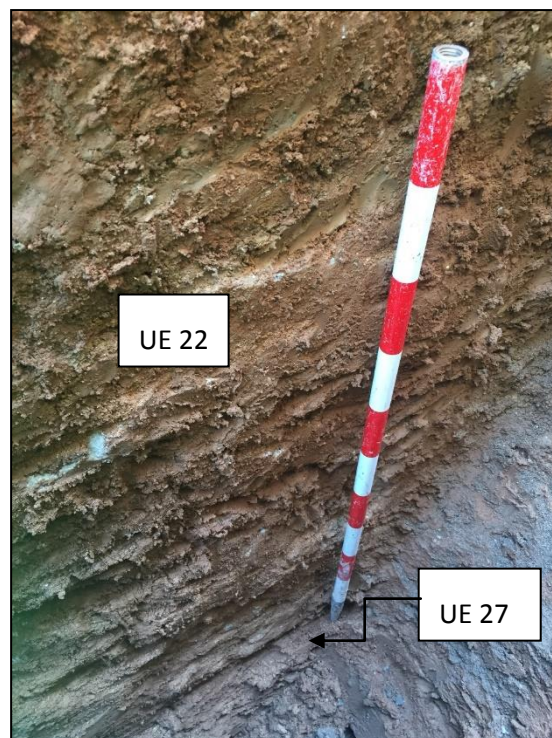
Evidència del tall estratigràfic de la rasa 7.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Rasa 8 vista des del nord.

Detall del mur UE 22 a la rasa 8 i el nivell de fonamentació UE 27.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Tapat de les estructures de l'extrem nord de l'obra (UE 22 i 23) amb geotèxtil i cobertes amb sauló.

Tapat definitiu de les rases 7 i 8 i les estructures UE 22 i 23 a partir de sauló.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Rasa 9, situada al costat est del carrer.

Rasa 9 al seu pas per l'alçada del mur UE 23.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Rasa 10, transversal al carrer Concòrdia. Es documenta el mur (UE 22), una estructura de maó adossada a l'est del mur (UE 38) i al centre del carrer el col·lector (UE 32).

El mur (UE 22) i l'estructura adossada (UE 38) previ al seu rebaix pel pas dels serveis.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Rasa 10 un cop rebaixat el mur (UE 22) i l'estructura adossada (UE 38).

Rasa 11 a l'inici de la mateixa en el punt de localització de la filada de maons.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

rasa 11 en primer lloc vista des del sud, amb la primera caixa del embornals i seguidament vista des del nord, on s'aprecia el mur UE 22.

Extrem sud de la rasa 12, abans de creuar els cables de telefònica.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Extrem nord de la rasa 12.

Mur UE 22 a l'extrem nord de la rasa 12, en el seu costat est. Es pot veure l'estat original a l'alçada de la banqueteta i el desmuntatge per accedir al col·lector.

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Extrem sud del rebaix (rasa 13) a la zona del xamfrà del número 20 del carrer Concòrdia.

Zona central de la rasa 13. A la cantonada est es localitza una petita estructura (UE 39) i un nivell remogut i fosc, que sembla un abocament (UE 40).

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Zona nord de la rasa 13. Es pot veure el paviment (UE 41) i la preparació del mateix (UE 42).

Zona nord de la rasa 13. Es pot veure el rebaix dels nivells (UE 41-42).

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

Evidències de cultura material del rebliment del refugi del carrer Radas (UE 11) i del nivell (UE 21) que cobria els murs (UE 22 i 23) del carrer de la Concòrdia

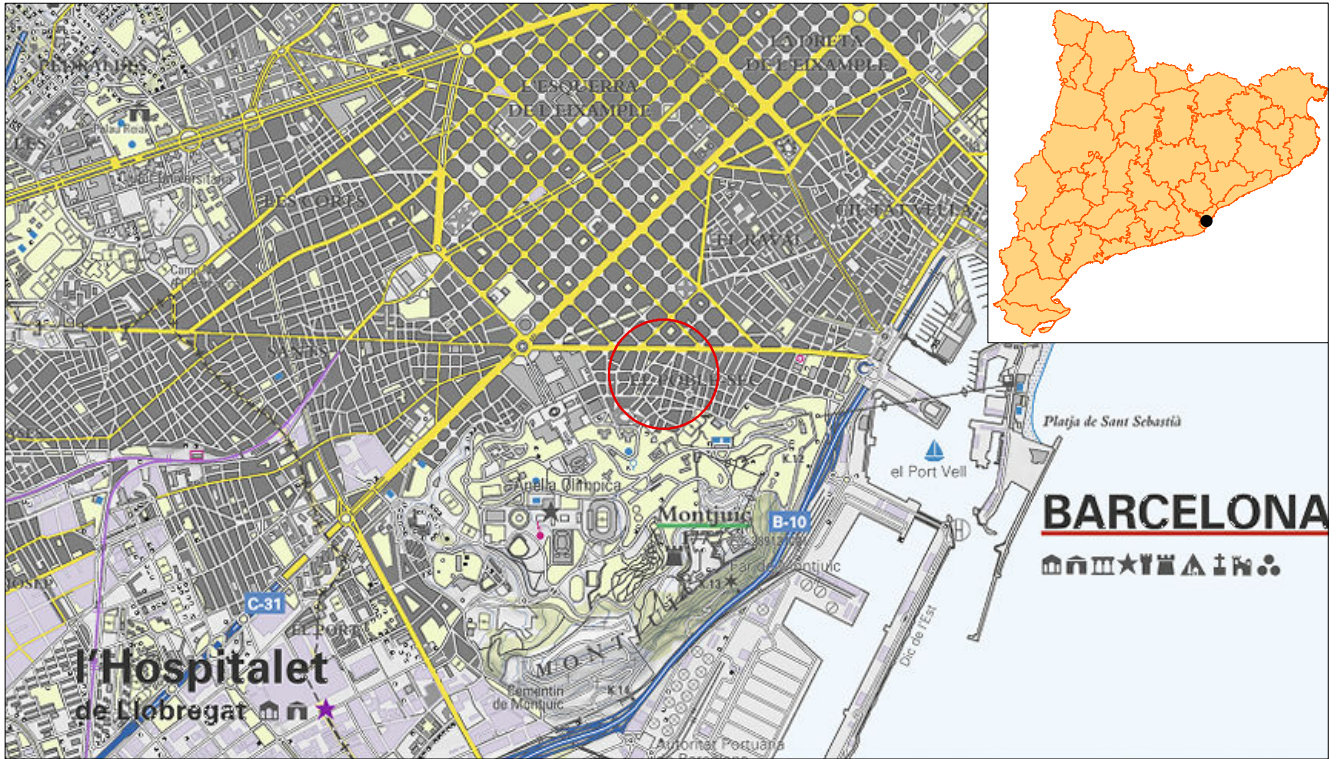
Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium[®]

ANNEX 3. DOCUMENTACIÓ PLANIMÈTRICA I

MODELITZACIÓ 3D DEL REFUGI

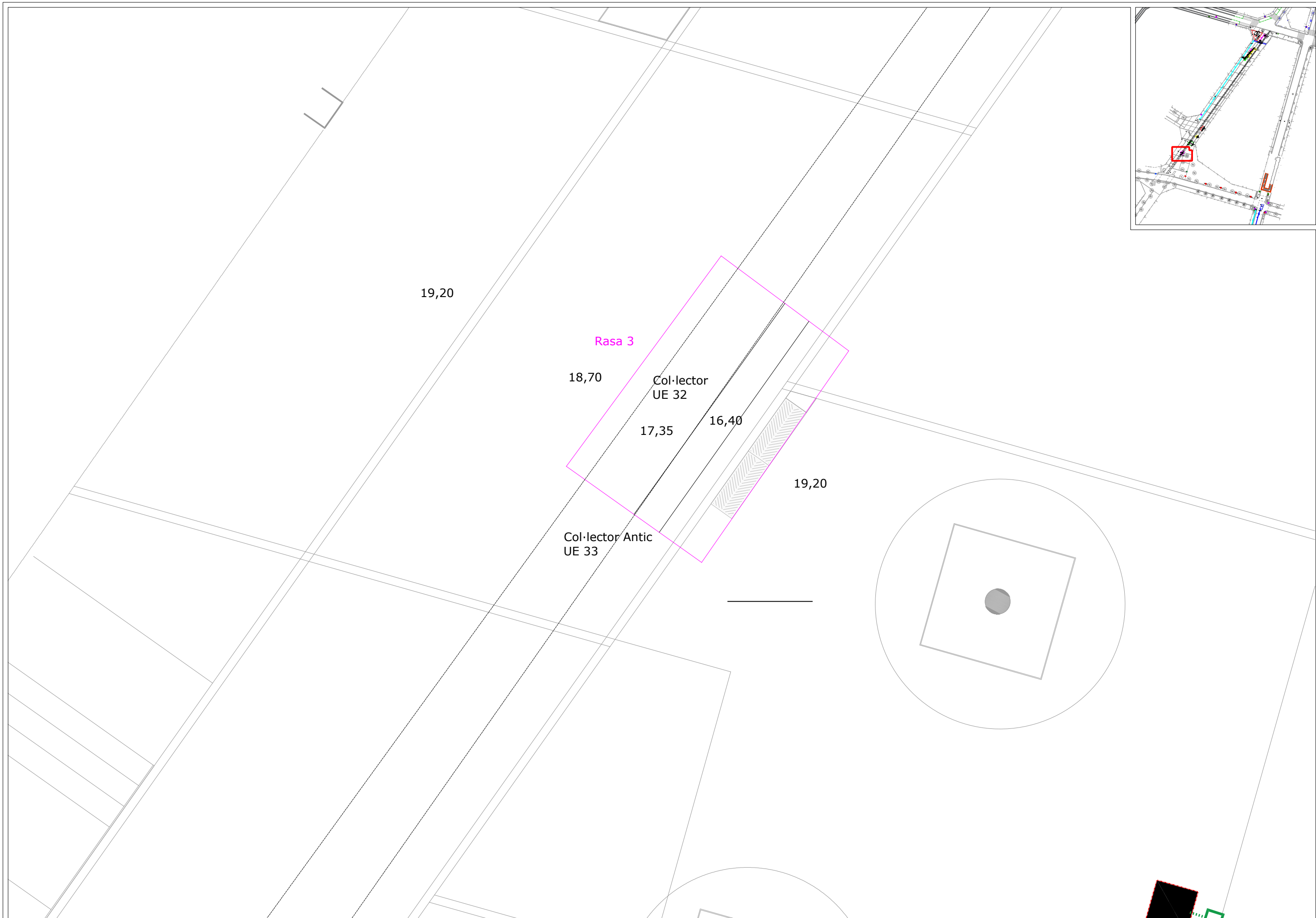
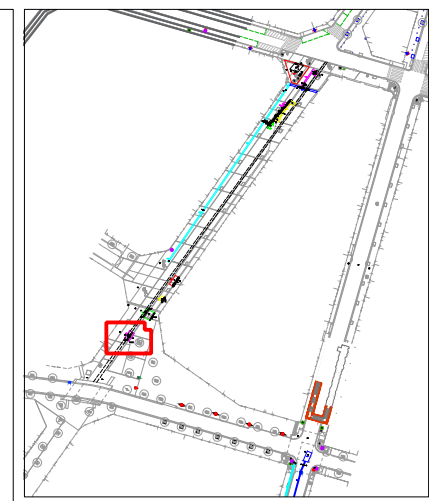
Mapa topogràfic 1:50.000

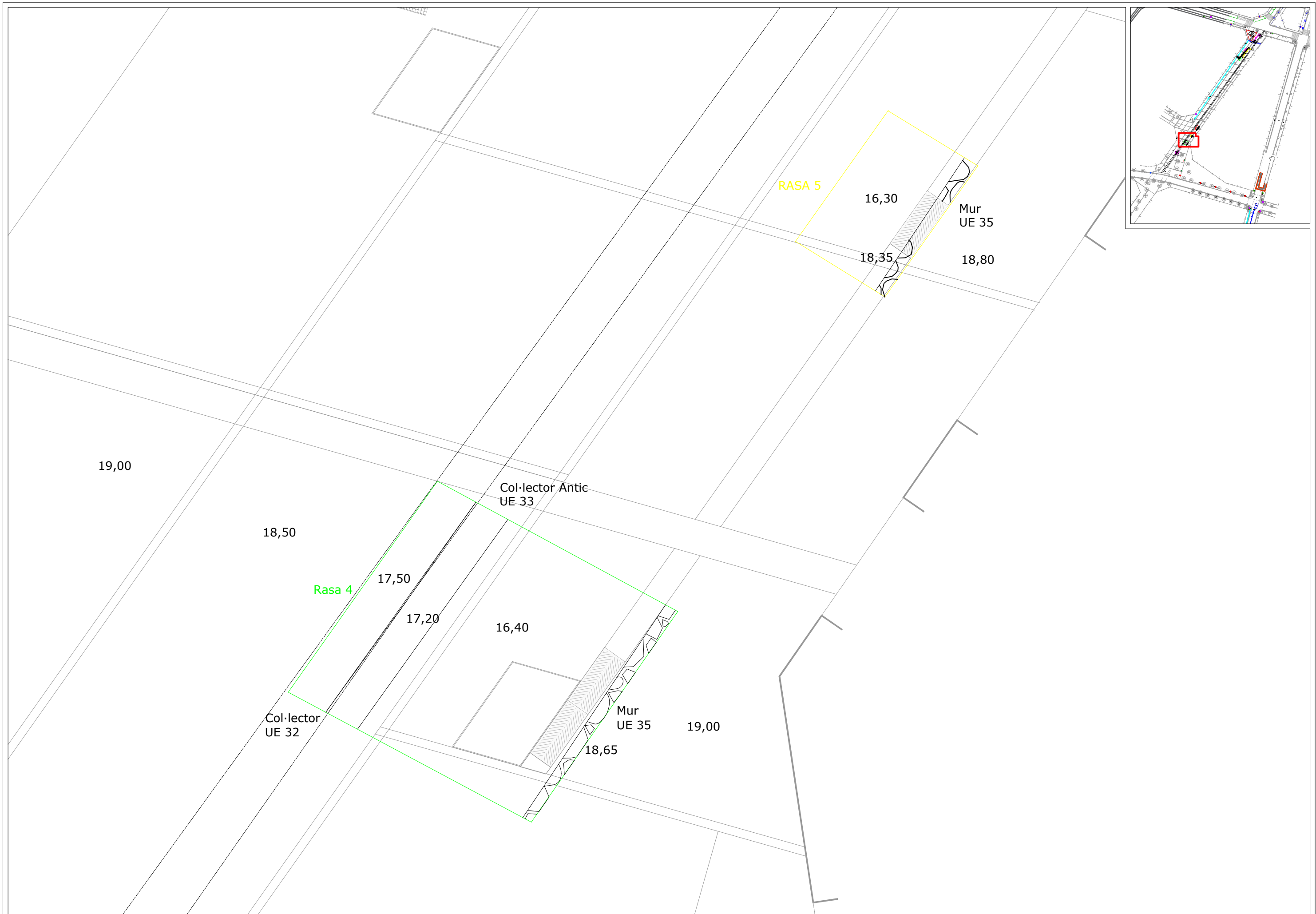

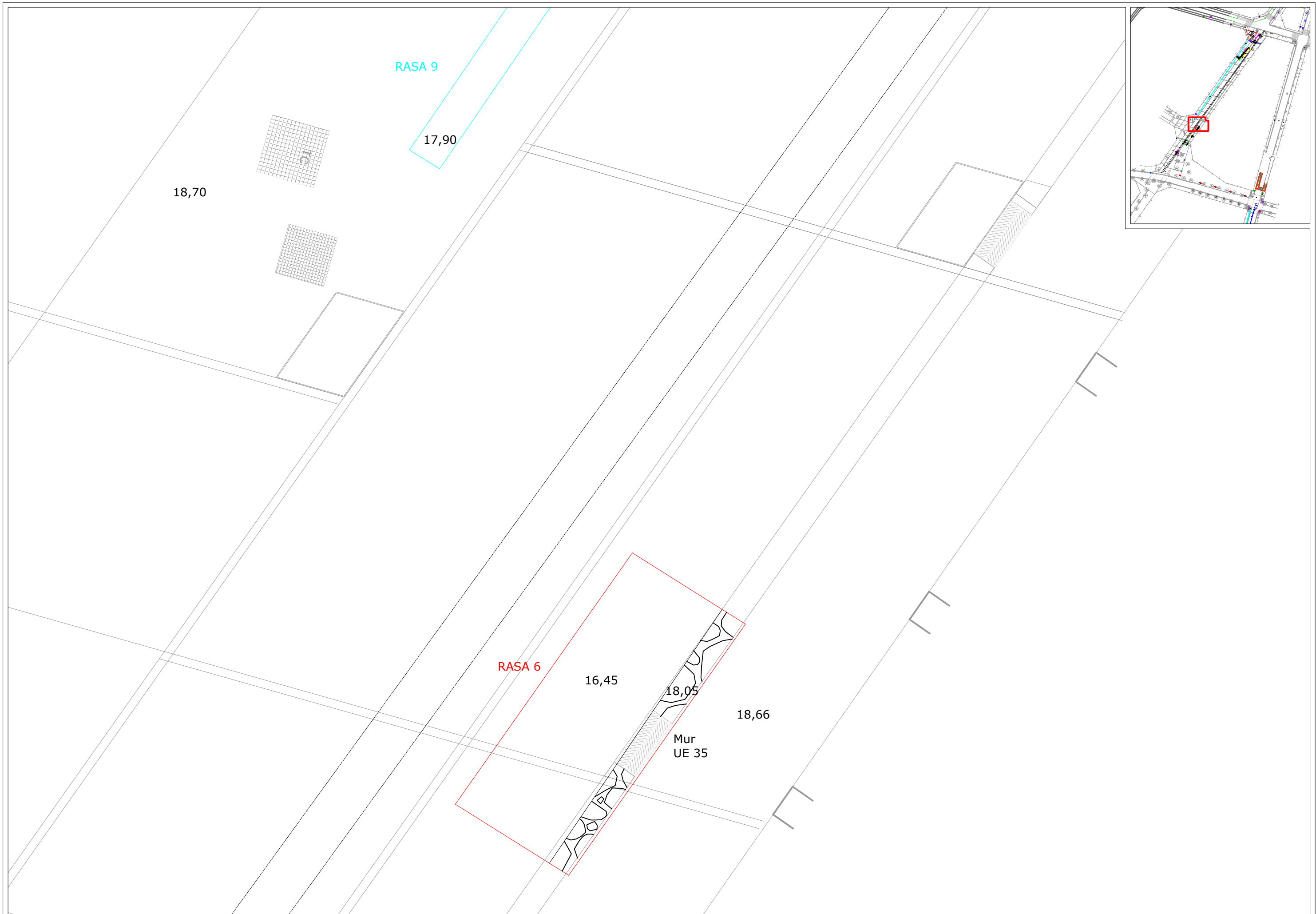
Ortofotomatge 1:2.500

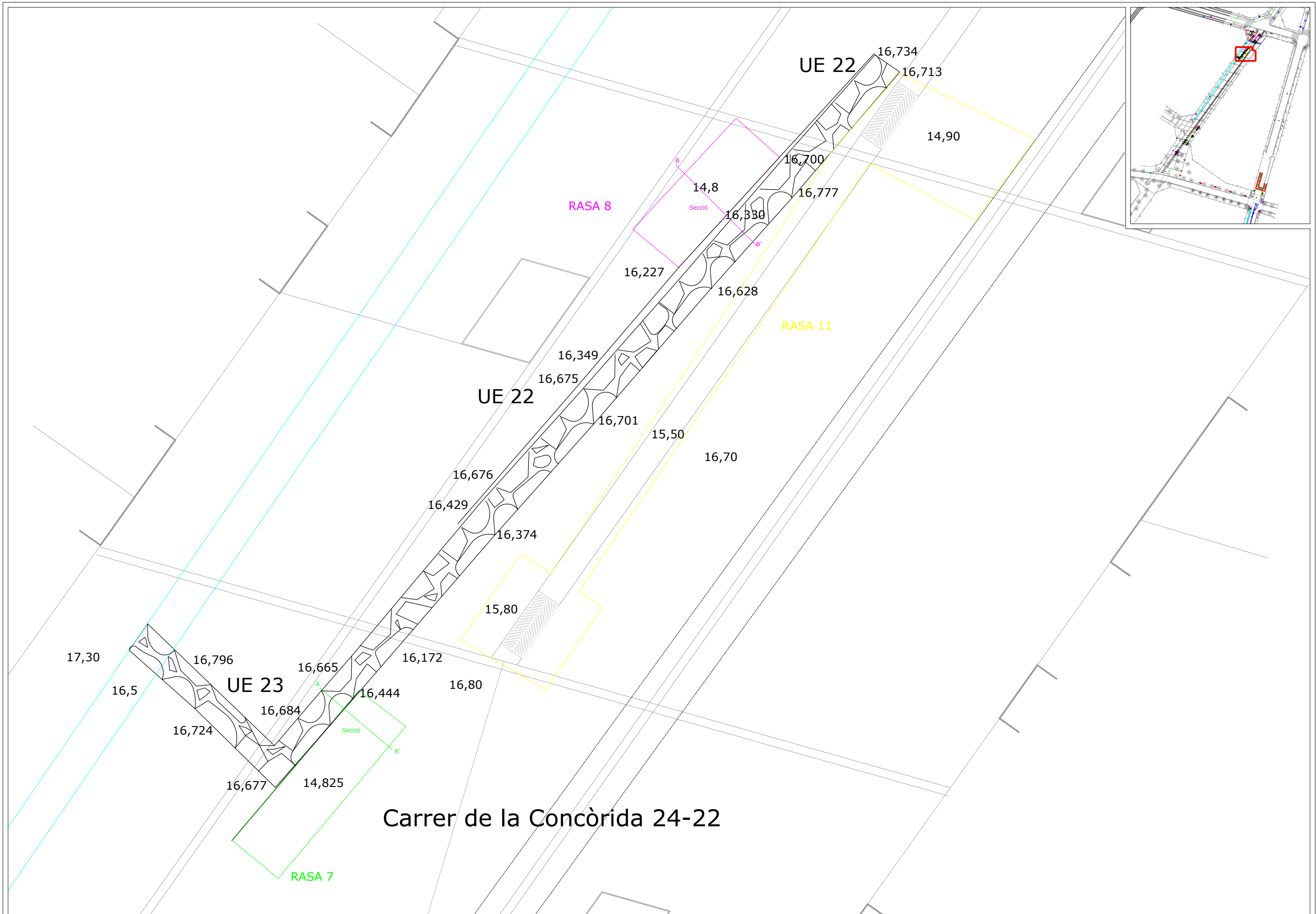
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA Carrer de Radas, 2B - 62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42, Barcelona, el Barcelonès		TÍTOL DEL PLÀNOL Situació de la Intervenció		CODI BCN 139/17	NÚM. PLÀNOL 1
PROMOCIÓ I FINANÇAMENT BIMSA Barcelona d'Infraestructures Municipals		DIRECCIÓ TÈCNICA Carles Padrós Gómez	ESCALA 1:50.000 1:5.000	DATA 05/2018	 GESTIÓ DEL PATRIMONI HISTÒRIC I ARQUEOLÒGIC

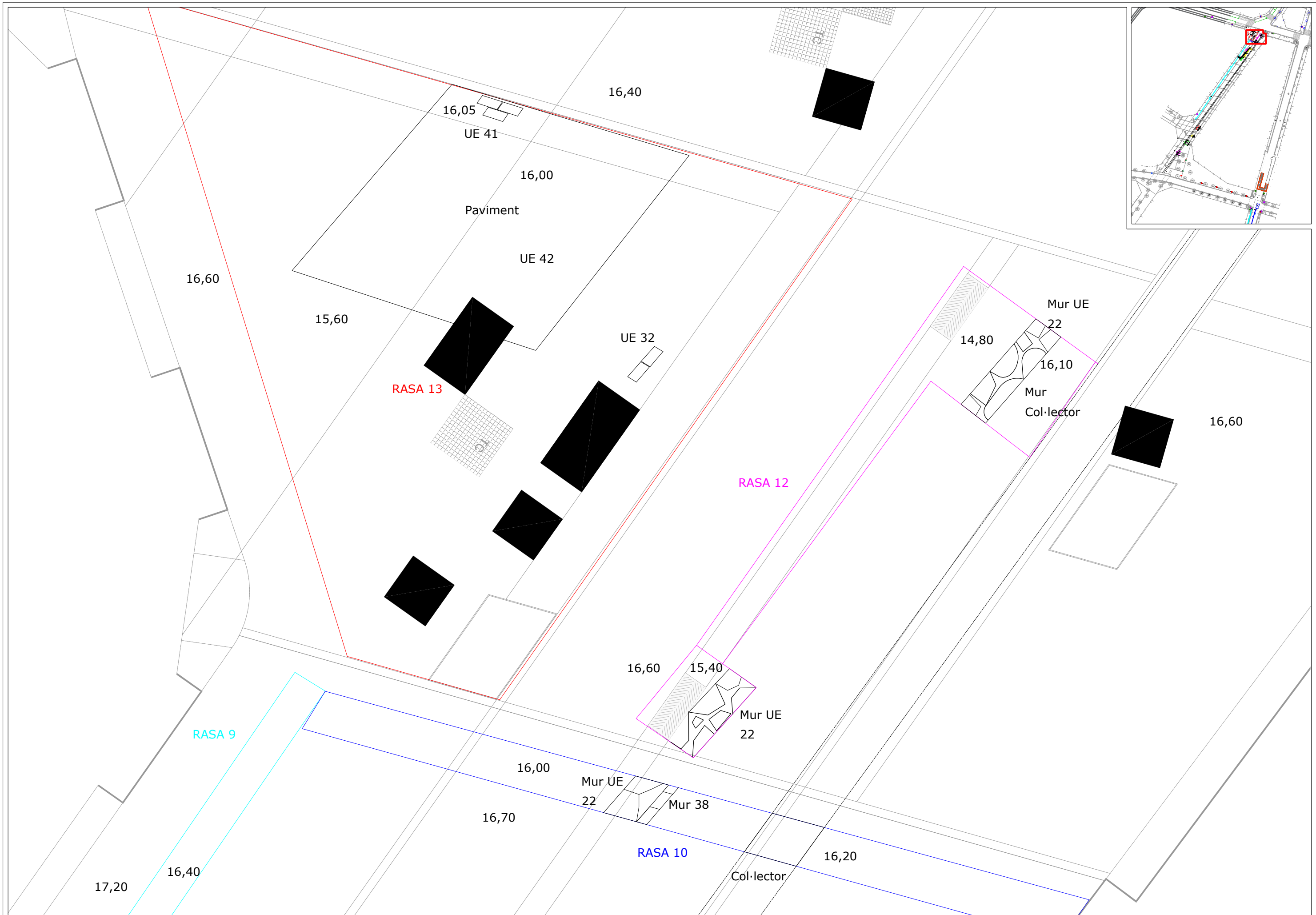

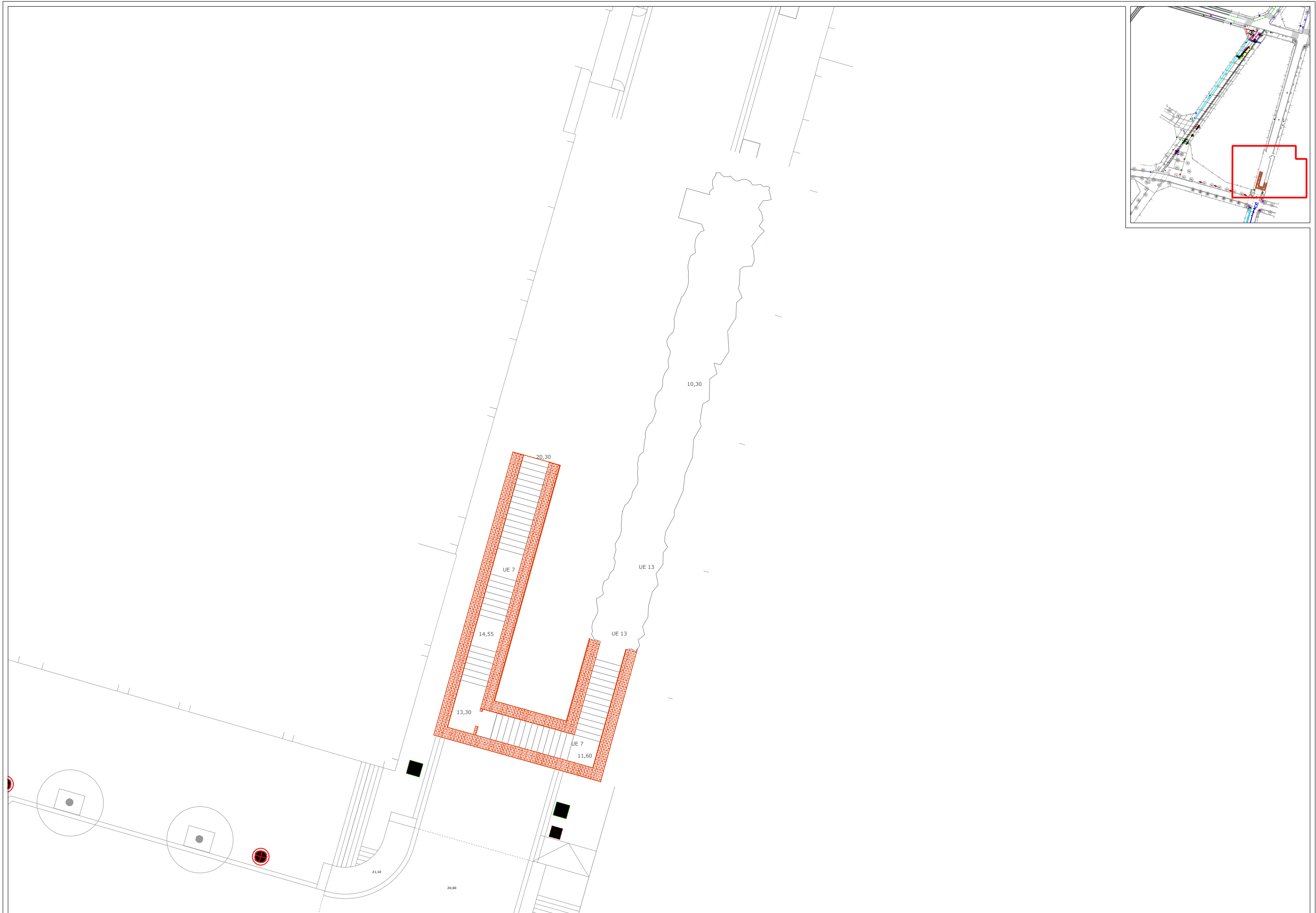

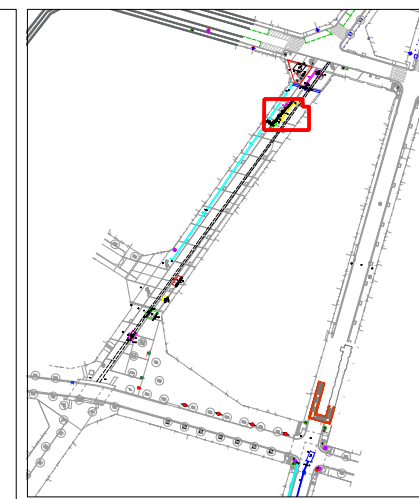
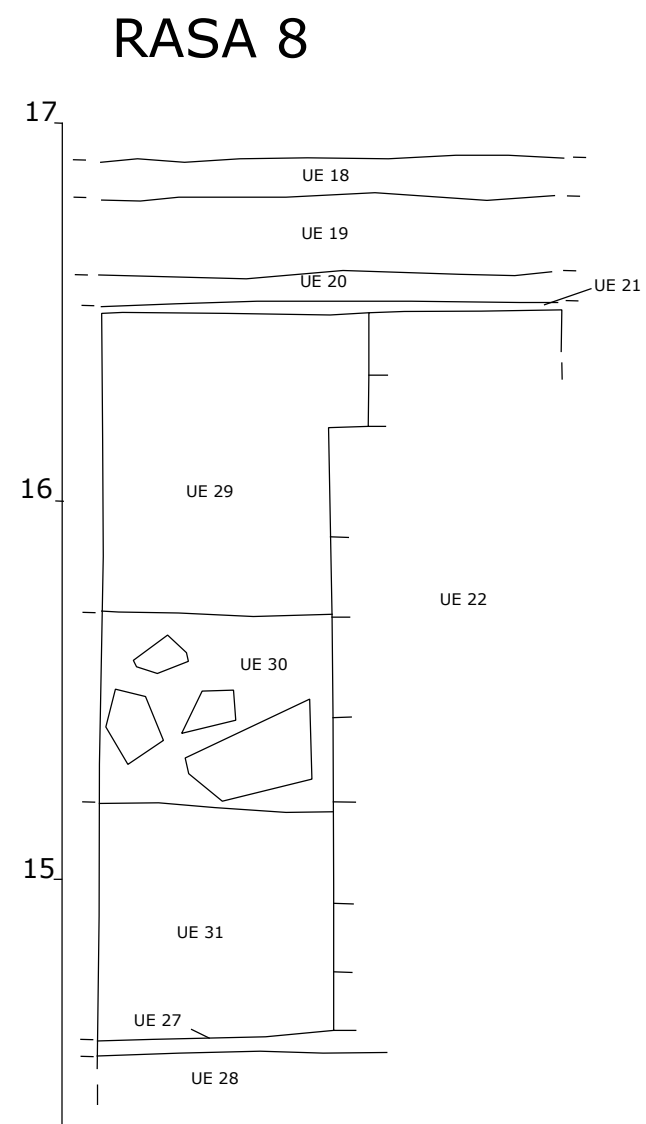
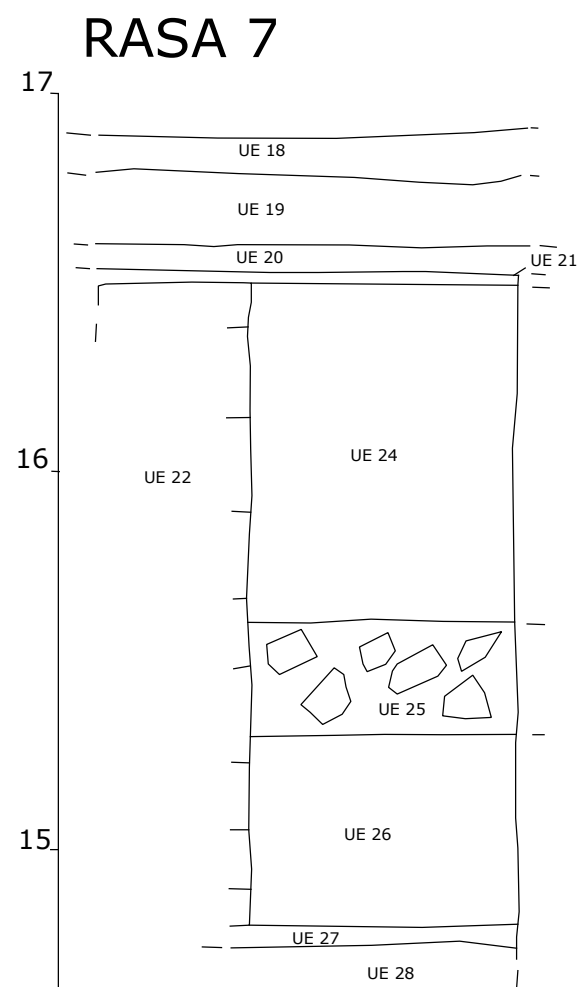

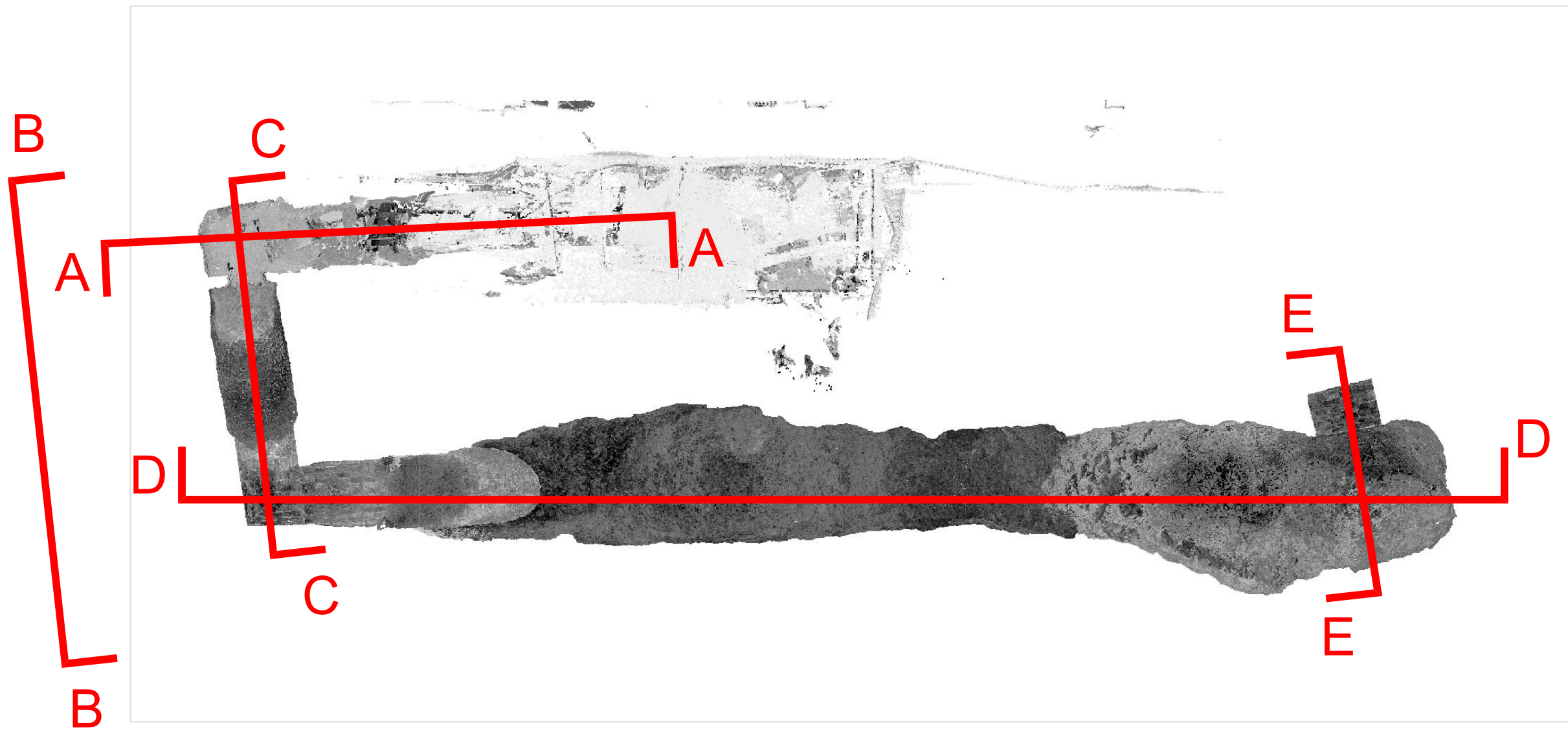

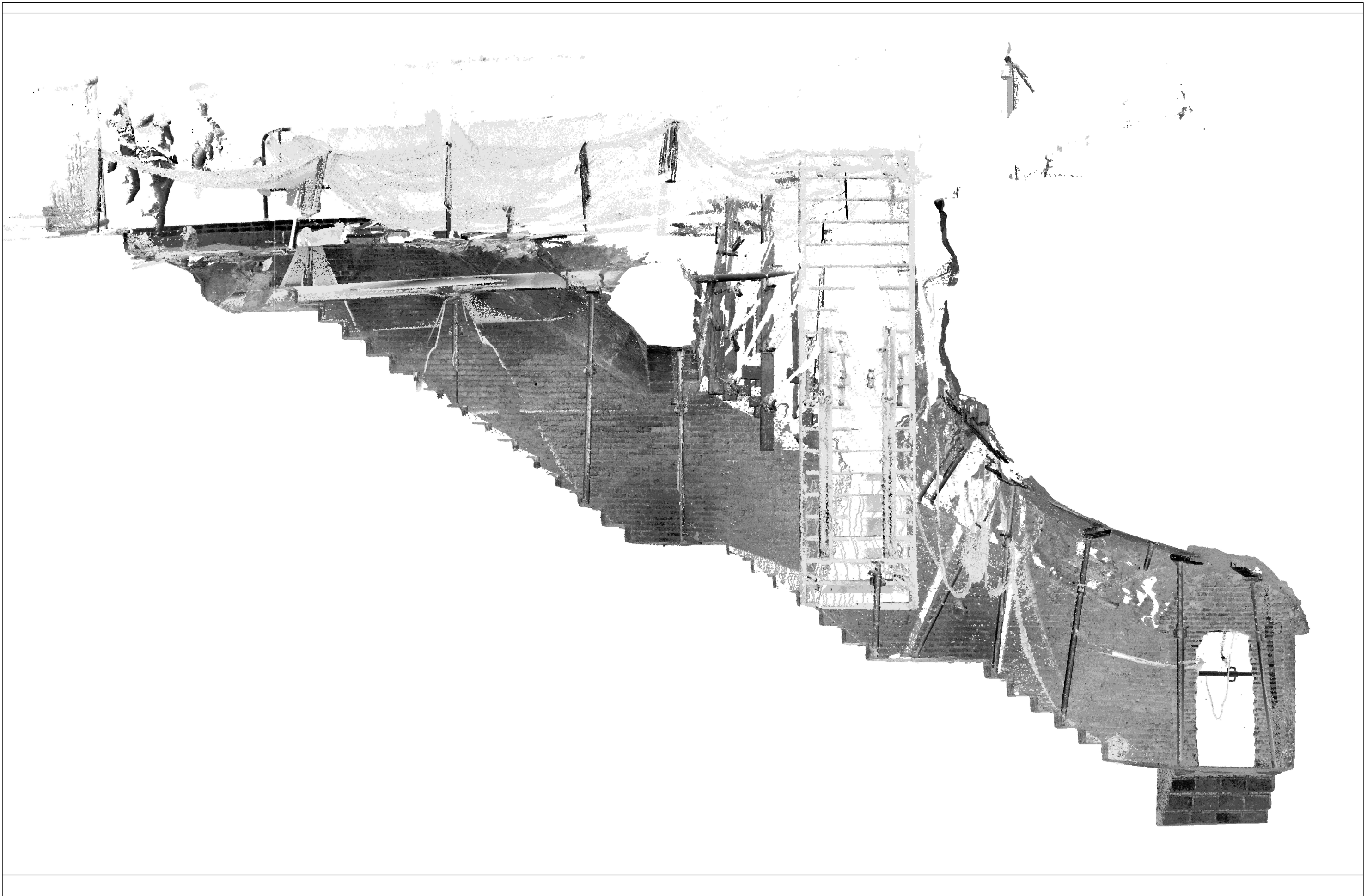

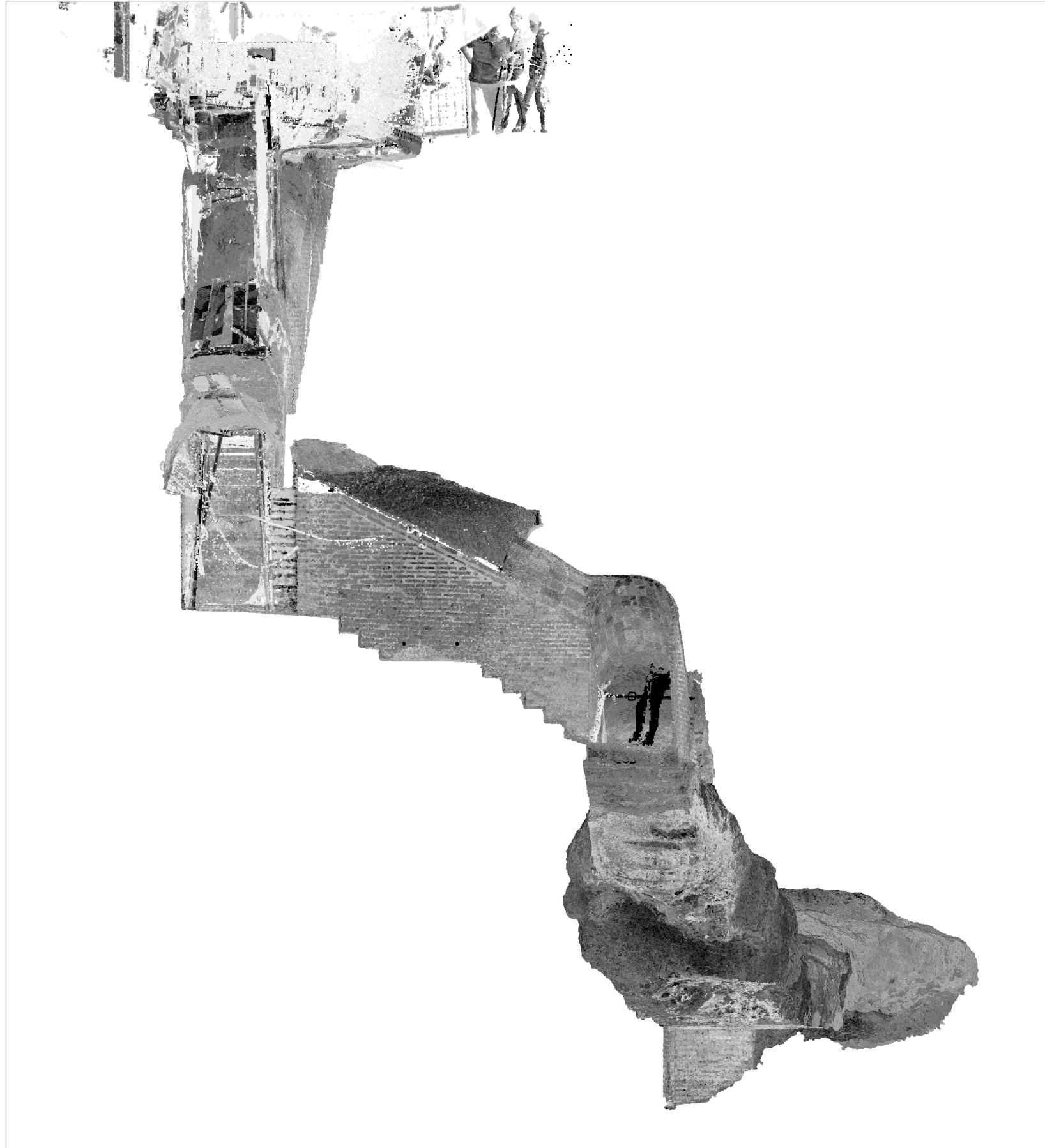

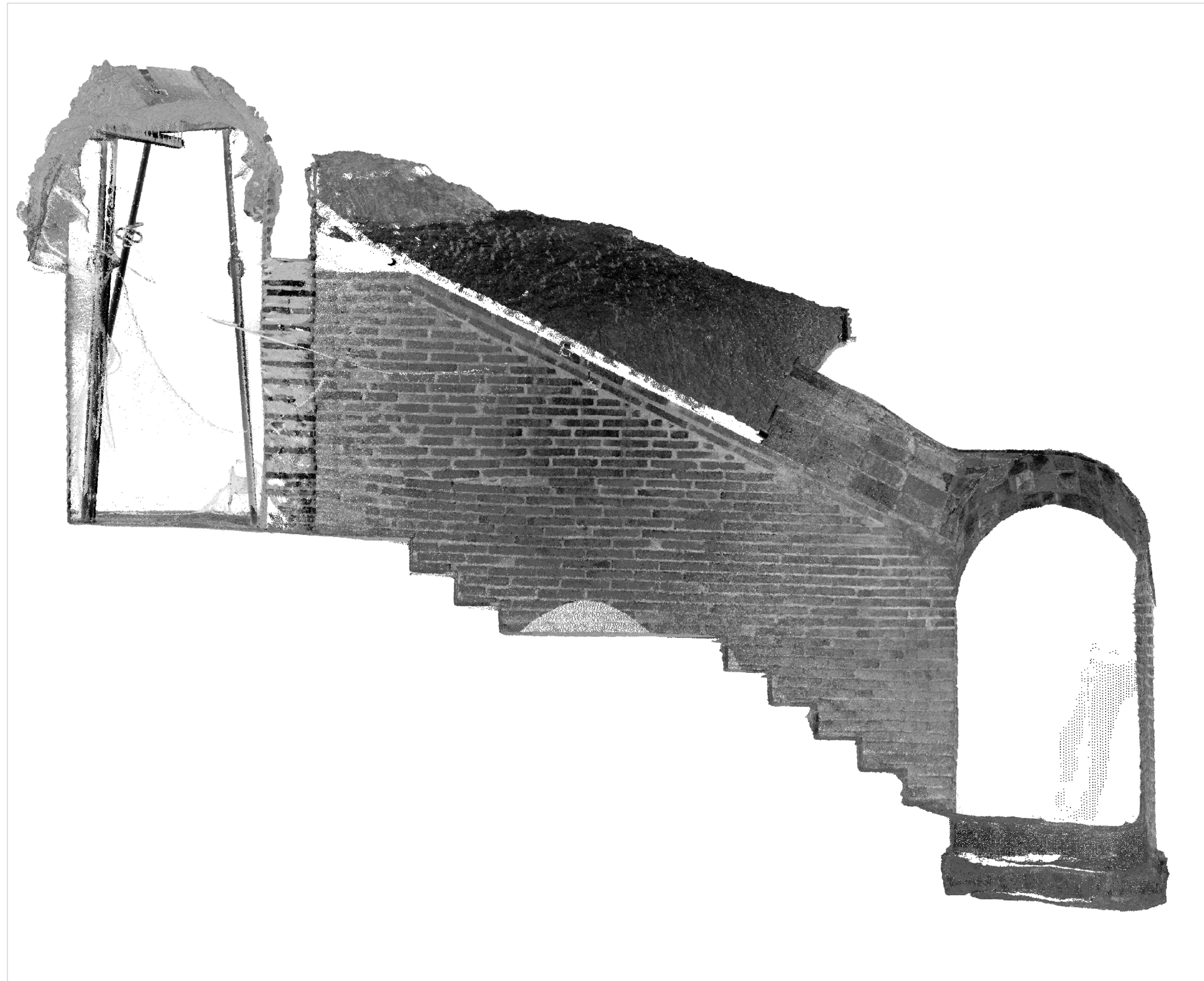
Carrer de la Concòrda 24-22

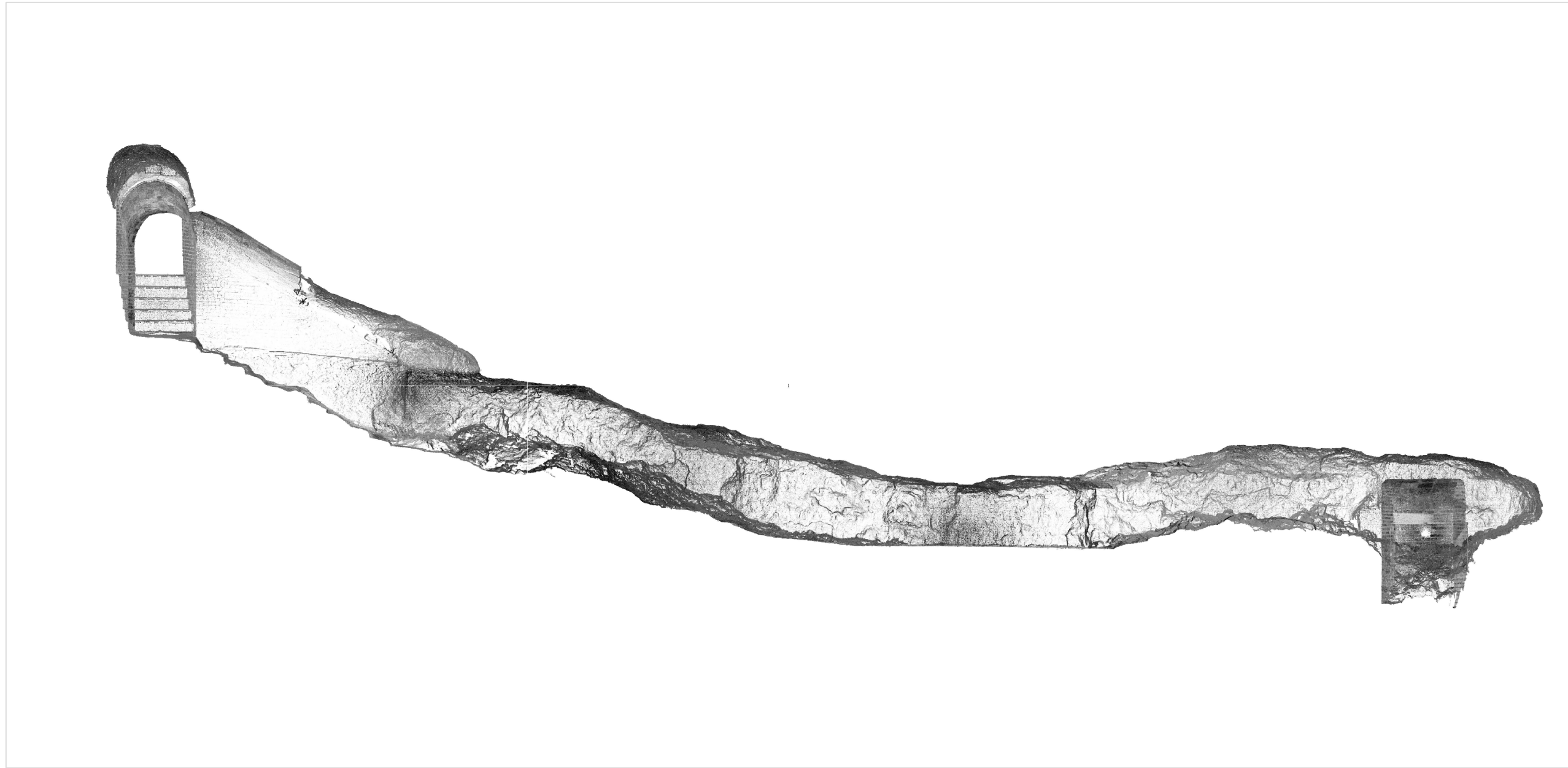

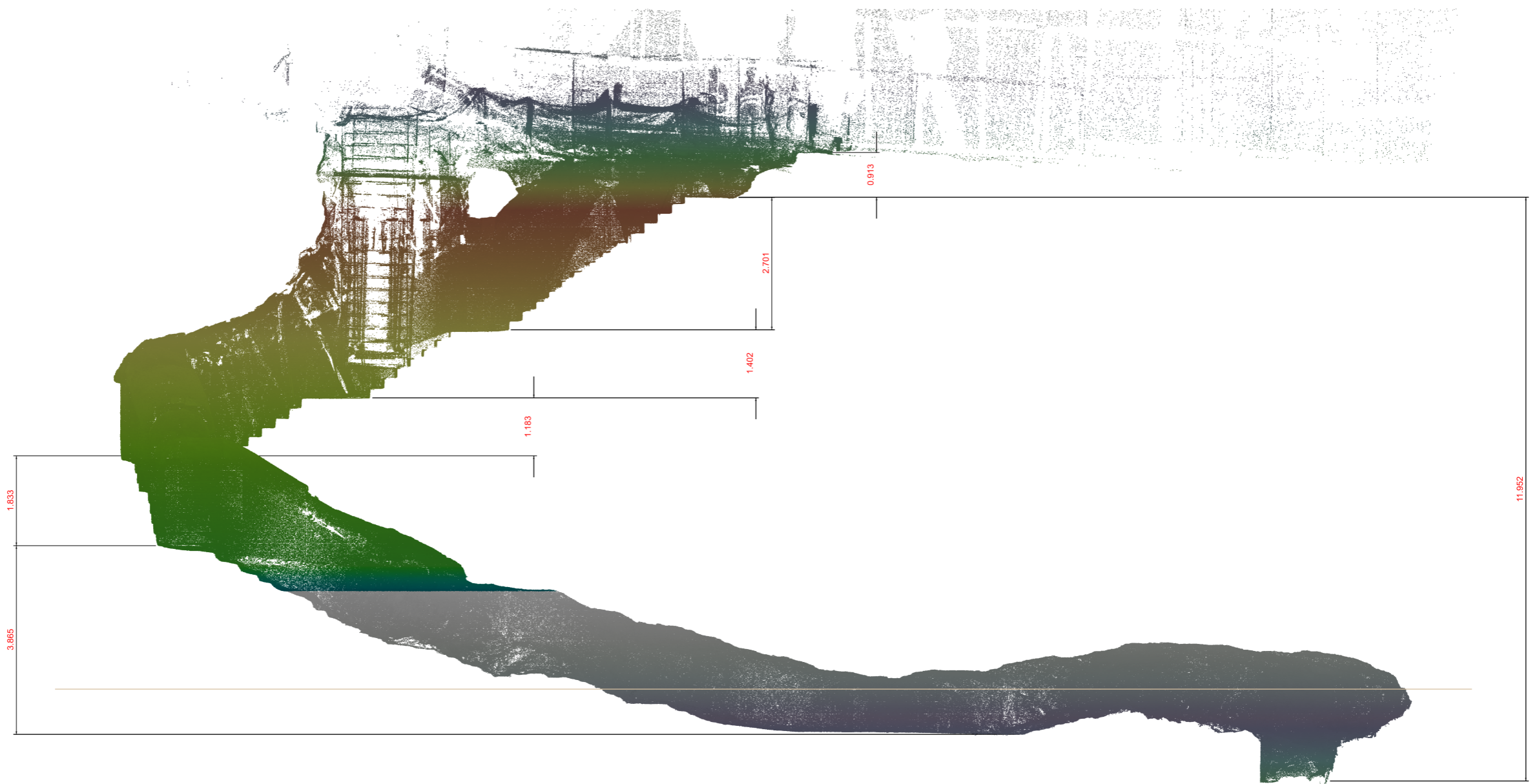

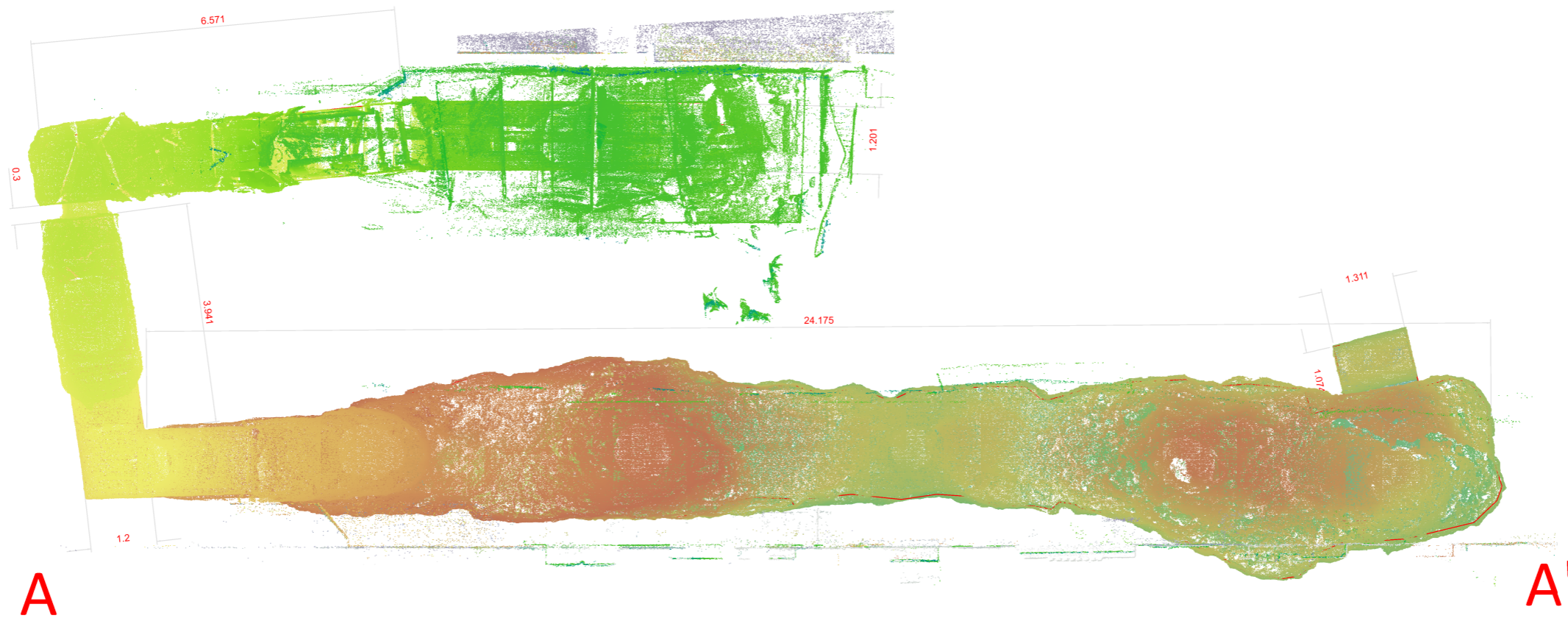

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium®

ANNEX 4. UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	1
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17		
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR		
Positiva	Paviment			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Nivell de circulació	21,00	20,95	0,05	
COBREIX	UE 2, UE 19 i 20	TALLA	FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER	FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A	UE 18	
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A		

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Asfalt del carrer	Les cotes absolutes genèriques son agafades a la zona de Radas amb Magalhaes.

CRONOLOGIA

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	2
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17		
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR		
Positiva	Paviment			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA	
Estrat de preparació	20,95	20,85	0,10	
COBREIX	UE 3 i UE 21	TALLA	FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER	FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A		
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A		

INTERPRETACIÓ	OBSERVACIONS
Preparació carrer	

CRONOLOGIA

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	3	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva					
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Dipòsit	20,85	20,60	0,25		
COBREIX	UE 4, UE 17 i UE 37. UE 5-7	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell argilós i vermell. Alterat per treballs previs.					
CRONOLOGIA		Contemporani			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	4	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	20,60	20,30	0,30		
COBREIX	UE 8	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Enderroc accés refugi					
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	5	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Mur	Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	20,30	13,32	6,98		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 3	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 7 i 8	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Mur de maó est del refugi. A l'accés. Fa 0,15 metres de costat.					
CRONOLOGIA		Guerra Civil Espanyola			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	6	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Mur	Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	20,30	13,32	6,98		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 3	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 7 i 8	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Mur de maó oest del refugi. A l'accés. Fa 0,15 metres de costat.					
CRONOLOGIA		Guerra Civil Espanyola			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	7	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Coberta	Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Volta	20,30	12,22	8,08		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 3	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 5 i 6	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Coberta constructiva del refugi					
CRONOLOGIA		Guerra Civil Espanyola			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	8	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Paviment	Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Paviment	20,30	0,00	20,30		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 3	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 5 i 6	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Escales constructives d'accés al refugi					
CRONOLOGIA		Guerra Civil Espanyola			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	9	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat de rebliment	20,30	16,80	3,50		
COBREIX	UE 10	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 4	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 5, 6 i 7	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Enderroc de reompliment de la pròpia volta amb llambordes i altres, plàstic. Amb una potència de 1,2 i 1,4 metres.		UE 9-11 són sediments inclinats seguint el desnivell de l'escala.			
CRONOLOGIA		Contemporani			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	10	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat de rebliment	18,90	13,63	5,27		
COBREIX	UE 11	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 9	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 5-6 i UE 13	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Enderroc del propi refugi. Hi ha ferro oxidat, fragments de marbre i pissarra...rajola hidràulica. Una potència de 0,5-0,7 metres					
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	11	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat de rebliment	18,20	12,63	5,57		
COBREIX	UE 8	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 10	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 5-6	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell homogeni de reompliment. Geeralment net, tot i que apareix alguna bossada més organica o alguns elements constructius. 1 metre de potència.					
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	12	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Fossa	14,98	12,63	2,35		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 5-6	IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 10-11	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Mur de Tapiat del refugi					
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	13	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
negativa del refugi	20,30	9,96	10,34		
COBREIX		TALLA	UE 17 i UE 37	FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	UE 9-11
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 5-8	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Negativa del refugi					
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	14	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Mur	Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	0,00	0,00	0,00		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 13	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Mur estructura costat est del refugi		No es pot definir ni el nivell on s'assenta ni l'alçada.			
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	15	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Mur	Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	0,00	0,00	0,00		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 16	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 13	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Estructura costat oest del refugi		No s'identifica la base de l'estructura.			
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	16	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Mur	Refugi			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	0,00	0,00	0,00		
COBREIX	UE 15	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 13	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Volta estructura oest del refugi		No es pot definir la potència de l'estructura.			
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	17	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva					
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat geològic	16,88	0,00	16,88		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 37	TALLAT PER	UE 13	FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 5-7	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Roca Natural		Cota absoluta identificada a l'interior del refugi			
CRONOLOGIA		Anys 30 o 40 del segle XX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	18	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Paviment				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	18,00	17,95	0,05		
COBREIX	UE 2, 19-20	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Asfalt		Cotes del carrer concòrdia agafades a la zona central del mateix. Entre Concòrdia i carrer Olivera			
CRONOLOGIA		Contemporani			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	19	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Paviment				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Llambordes	17,95	17,85	0,10		
COBREIX	UE 20	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 1	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Paviment precedent del carrer					
CRONOLOGIA	Contemporani				

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	20	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva					
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Sauló	17,85	17,65	0,20		
COBREIX	UE 21	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 19	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell de preparació de les Llambordes					
CRONOLOGIA	Contemporani				

INTERVENCIÓ		CODI BCN		UE	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17		21	
MUNICIPI I COMARCA		ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2017		Carrers	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR		
Positiva					
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	16,65	16,45	0,20		
COBREIX	UE 22-23 ...	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 20	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell vermellós i alterat que cobreix estructures UE 22 i 23. 0,15 o 0,2 m					
CRONOLOGIA		Contemporani			

INTERVENCIÓ		CODI BCN		UE	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17		22	
MUNICIPI I COMARCA		ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2017		Carrers	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR		
Positiva	Mur				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	16,45	14,55	1,90		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A	UE 23		
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Mur N-S davant finca 22-24					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	23	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Mur				
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	16,45	14,55	1,90		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A	UE 22		
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Mur E-O davant finca 22-24					
CRONOLOGIA	S. XVIII-XIX				

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	24	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 7			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	16,45	15,55	0,90		
COBREIX	UE 25	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 22	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell d'argiles compactes. 0,9 m					
CRONOLOGIA	S. XVIII-XIX				

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	25	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 7			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	15,55	15,25	0,30		
COBREIX	UE 26	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 24	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 22	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell de pedres mitjanes. 0,3 m					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	26	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 7			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	15,25	14,75	0,50		
COBREIX	UE 27	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 25	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 22	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell argiles net i compacte. 0,5 m					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	27	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 7-8			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	14,75	14,70	0,05		
COBREIX	UE 28	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 26 i UE 31	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 22	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell de sorres. 0,05 m. on s'assenta el mur UE 22.					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	28	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 7-8			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	14,70	14,35	0,35		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 27	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell llimós net. 0,35 m excavats.		Nivell no acabat d'excavar.			
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	29	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR		
Positiva			Rasa 8		
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	16,45	15,65	0,80		
COBREIX	UE 30	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 22	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Argiles netes i compactes. De 0,8 m de potencia					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	30	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR		
Positiva			Rasa 8		
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	16,65	16,05	0,60		
COBREIX	UE 31	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 29	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 22	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell de pedres de mides diferents. Presenta c. 0,6 m de potencia					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	31	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 8			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	16,05	14,95	1,10		
COBREIX	UE 27	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 30	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 22	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell argilós i net. Fa c. 1,1 m de potencia.					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	32	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		carrer Con			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Col·lector actual	17,35	15,95	1,40		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 33	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Col·lector actual del carrer de la Concòrdia		Cotes preses a la zona entre Magalhaes i Oliveta			
CRONOLOGIA		Contemporani			

INTERVENCIÓ		CODI BCN		UE	33
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2017		Carrers	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR		
Positiva			Rasa 3-4		
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Col·lector amortitzat	17,05	16,40	0,65		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 21 ...	TALLAT PER		FARCIT PER	UE 34
S'ADOSSA	UE 36	IGUAL A			
SE LI ADOSSA	Ue 32	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Col·lector amortitzat					
CRONOLOGIA s. XIX					

INTERVENCIÓ		CODI BCN		UE	34
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY		ZONA/ÀMBIT	
Barcelona, Barcelonès		2017		Carrers	
TIPUS	FET/ESTRUCTURA		SECTOR		
Positiva			Rasa 3-4		
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat d'enderroc - abandonament	16,90	16,60	0,30		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	UE 33
COBERT PER		TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Enderroc de rebliment de UE 33					
CRONOLOGIA s. XIX-XX					

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	35	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		R: 3-6			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	18,75	17,45	1,30		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 2	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 36	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Mur nord-sud més avançat que les façanes actuals. Urbanisme precedent?					
CRONOLOGIA		s. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	36	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 3-4			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	17,45	16,40	1,05		
COBREIX		TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 35, UE 33	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell en el que sembla assetnar-se el mur UE 35		No acabat d'excavar			
CRONOLOGIA		s. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	37	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 2			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	20,60	16,88	3,72		
COBREIX	UE 17	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 3	TALLAT PER	UE 13	FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell argilós, net i compacte rasa 2.		Cota presa a l'alçada del regufi.			
CRONOLOGIA					

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	38	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		R: 7,8,10,			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	16,45	16,40	0,05		
COBREIX	UE 24	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 19-21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 22	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Línia de maons adossat a MR 22 a l'alçada de la rasa 7-8, 10-11.					
CRONOLOGIA					
segle XX					

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	39	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 13			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Mur	16,05	15,80	0,25		
COBREIX	UE 24	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 19-21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA		IGUAL A			
SE LI ADOSSA	UE 40	S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Estructura de maó al centre-est de la rasa 13.					
CRONOLOGIA		Contemporani			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	40	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva		Rasa 13			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat	16,05	15,65	0,40		
COBREIX	UE 24	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 19-21	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 39	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Nivell remogut i antropitzat que s'adossa a UE 39.					
CRONOLOGIA		Contemporani			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	41	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Paviment	Rasa 13			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Paviment	16,05	16,00	0,05		
COBREIX	UE 41	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 19	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 39	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Paviment a base de petites rajoles 0,05 m (Rasa13)					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	42	
CARRER DE RADAS I CARRER DE LA CONCÒRDIA		139/17			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
Barcelona, Barcelonès		2017	Carrers		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
Positiva	Paviment	Rasa 13			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
Estrat de preparació	16,00	15,70	0,30		
COBREIX	UE 24	TALLA		FARCEIX	
COBERT PER	UE 40	TALLAT PER		FARCIT PER	
S'ADOSSA	UE 39	IGUAL A			
SE LI ADOSSA		S'UNEIX A			
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
Preparació de paviment a base de pedres sense treballar 0,3 m (rasa 13)					
CRONOLOGIA		S. XVIII-XIX			

INTERVENCIÓ		CODI BCN	UE	43	
<input type="text"/>		<input type="text"/>			
MUNICIPI I COMARCA		ANY	ZONA/ÀMBIT		
<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>		
TIPUS	FET/ESTRUCTURA	SECTOR			
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>			
DEFINICIÓ	Z SUP	Z INF	POTÈNCIA		
<input type="text"/>	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>	<input type="text" value="0,00"/>		
COBREIX	<input type="text"/>	TALLA	<input type="text"/>	FARCEIX	<input type="text"/>
COBERT PER	<input type="text"/>	TALLAT PER	<input type="text"/>	FARCIT PER	<input type="text"/>
S'ADOSSA	<input type="text"/>	IGUAL A	<input type="text"/>		
SE LI ADOSSA	<input type="text"/>	S'UNEIX A	<input type="text"/>		
INTERPRETACIÓ		OBSERVACIONS			
<input type="text"/>		<input type="text"/>			
CRONOLOGIA	<input type="text"/>				

Intervenció arqueològica

Intervenció arqueològica Carrer de Radas, 2b-62 / Carrer de la Concòrdia, 20-42
Districte de Sants - Montjuïc- Barcelona, Barcelonès

Actium[®]

ANNEX 5. INVENTARI DE MATERIALS

INVENTARI DE MATERIALS

Intervenció arqueològica al carrer de Radas, 2B-62 i el carrer Concòrdia, 20-42· Barcelona

CODI BCN 139/17

UE	Nº INV.	PRODUC CIÓ	FORMA	ALTRES FORMES	INF. VORES	BASES	NANSES	ALTRES	TÈCNICA	ACABAT INTERN	ACABAT EXTERN	NMIN	NMAX	CRONOLOGIA	OBSERVACIONS
11	001													Guerra Civil Espanola	Sencer
11	002													Guerra Civil Espanola	Dos fragments
11	003	20008												Guerra Civil Espanola	cap de projectil
21	001	20003												1802	8 rals de Carles IV
21	2-3	14103			1	1			TO	EM	EM	2	2	1600- 1670	Ceràmica blava